

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Організація та методика контролю податкової звітності суб'єкта господарювання»

Студента 2 курсу, групи 5м

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

спеціалізації «Фінансовий контроль»

_____ Марченко Денис Миколайович

Науковий керівник:

канд. екон. наук

_____ Нежива Марія Олександрівна

Гарант освітньої програми:

д-р. екон. наук, професор

_____ Симоненко Валентин Костянтинович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ`ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	10
1.1. Податкова звітність суб`єкта господарювання як об`єкт контролю.....	10
1.2. Об`єктивна необхідність проведення контролю податкової звітності суб`єкта господарювання.....	22
1.3. Особливості методики проведення контролю податкової звітності суб`єкта господарювання.....	30
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ`ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	42
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «БІК ГРУП».....	42
2.2. Організаційно-інформаційна модель контролю податкової звітності суб`єкта господарювання.....	49
2.3. Особливості облікового відображення операцій розрахунків за податками суб`єкта господарювання.....	57
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ`ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	68
3.1. Етапи проведення контролю податкової звітності суб`єкта господарювання.....	68
3.2. Методика контролю податкової звітності суб`єкта господарювання.....	75
3.3. Шляхи удосконалення організації та методики контролю податкової звітності суб`єкта господарювання в умовах використання інформаційних технологій.....	89
Висновки до розділу 3.....	100

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	106
ДОДАТКИ.....	116

ВСТУП

Забезпечення ефективної діяльності суб'єкта господарювання в умовах ринкової економіки ґрунтується на побудові сучасної інформаційної системи управління, складовими якої є облік, аналіз, контроль, аудит. З точки зору управління будь-який суб'єкт господарювання є складною фінансово-господарською системою, що характеризується сукупністю взаємопов'язаних рівнів та елементів і якій притаманне багатоцільове функціонування.

Податки забезпечують стійке фінансування необхідних соціальних програм і державних інвестицій для стимулювання економічного зростання та розвитку, сприяють побудові процвітаючого і упорядкованого суспільства. Однак директивні органи стикаються з важким завданням у розробці ефективної податкової політики: вони повинні знайти правильний баланс між підвищенням доходів держави через механізм встановлення податкових ставок та адміністративним тягарем суб'єктів господарювання аби не перешкоджати підприємницькій діяльності.

Механізм сплати податків і зборів функціонує за допомогою податково-правових норм. Еволюція системи сплати податків і зборів розвинених зарубіжних країн пов'язана з перенесенням акцентів із жорсткого податкового примусу до самооподаткування, проведення масово-роз'яснювальної роботи та налагодження партнерських відносин з платниками, лібералізації процесів подання-прийняття звітності та проведення перевірок. Вітчизняна система оподаткування та адміністрування податків стримує розвиток підприємництва, адже є однією з найменш привабливих для здійснення господарської діяльності порівняно з умовами країн європейського простору та в глобальному масштабі взагалі. Податковим кодексом України регламентовано певне зниження податкового навантаження на суб'єктів господарювання, однак важливим кроком для підвищення ефективності вітчизняної податкової системи є удосконалення механізмів адміністрування податків і зборів. За оцінками Світового банку,

податкова система України була найскладнішою у світі. Однак можемо спостерігати тенденцію до підвищення рейтингу України в умовах поліпшення системи оподаткування до 43 місця.

Податкова політика в Україні повинна виконувати ключову роль у стимулюванні ділової активності. А на сьогодні вона у своїй надмірній фіскальній орієнтації є джерелом ризиків для відновлювальних процесів та позитивних структурних зрушень в економіці, адже за рахунок кон'юнктурних фіскальних цілей вилучається до бюджету значна частина коштів бізнесу з обороту, що значно погіршує його фінансовий стан та можливості економічного відновлення у трансформаційний період.

Тому фіскальна ефективність не повинна підривати стимулюючий потенціал податкової політики в бізнес-середовищі України, зокрема щодо стимулювання ділової активності та економічного розвитку загалом. Податкова система України – одна з найбільш обтяжливих у світі. Для здійснення усіх податкових платежів у 2018 р. суб'єкту господарювання в Україні необхідно затратити 328 годин на рік та віддати 37,8 % прибутку.

Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується підвищенням ролі державного регулювання в управлінні економічними й соціальними процесами. Ринкові відносини позначаються на джерелах фінансових ресурсів, принципах фінансування, кредитування, ціноутворенні, грошових розрахунках і розподілі доходів. Сформувалася велика сфера діяльності для контролю, структурним елементом якого є контроль податкової звітності та охоплює процес вивчення, порівняння, виявлення, фіксації проблем, змісту і відображення в обліку господарських операцій та вжиття заходів для їх розв'язання, усунення порушень і попередження їх у подальшому.

Комплексне дослідження контролю податкової звітності у системі важелів податкового менеджменту дає підстави для його визначення як множинності дій і заходів, що здійснюються органами державної влади і управління, місцевим самоврядуванням, суб'єктами господарювання, спеціалізованими фінансовими органами щодо спостереження за

функціонуванням об'єкта управління в частині формування та використання фінансових ресурсів з метою оцінки економічної ефективності, фінансово-господарської діяльності платників податків, встановлення законності й достовірності проведених операцій, виявлення стану розрахунково-платіжної дисципліни на стадіях податкового процесу. Останній слід розглядати як послідовність взаємообумовлених етапів: реєстрація; облік; економіко-аналітичне обслуговування; контроль; превентивні заходи з удосконалення податкової роботи за наслідками контрольно-перевірочних дій.

Вчасне усвідомлення специфічного синтезу складових контролю та їх особливе втілення в теорію та практику системи контролю податкової звітності дозволить: зекономити державні кошти; зменшити кількість та тривалість перевірок; отримати надходження додаткових коштів до бюджету за рахунок сплати податків; ефективно управляти людськими ресурсами; стимулювати збільшення податкових надходжень; забезпечити дотримання балансу інтересів держави і осіб, що виконують податкові зобов'язання. Ефективність системи контролю податкової звітності позитивно вплине на психологічне сприйняття платників дій держави у сфері оподаткування, на створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності та регулювання соціально-економічного життя суспільства. Імплементация діяльності незалежних аудиторів в систему державного контролю дозволить вивільнити час для перевірок усіх видів податків. В результаті з'явиться таке методичне забезпечення контролю податкової звітності, яке зробить його найбільш оптимальним у системі відношень держави і платників податків.

Контроль податкової звітності – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Контроль податкової звітності здійснюється шляхом: ведення обліку

платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок відповідно до вимог Податкового кодексу України, а також перевірок щодо дотримання законодавства.

Актуальність даної теми обумовлюється тим, що питання організації та методики контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є досить актуальними, досліджуються як науковцями, так і практикуючими бухгалтерами, контролерами, аудиторами й менеджерами.

Проблематика пов'язана з організацією та методикою контролю податкової звітності суб'єкта господарювання, є надзвичайно актуальною. Окремі питання розглядалися у працях П.С. Безруких, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, В.А. Дерій, Г.П. Журавель, В.П. Завгородній, М.В. Кужельний, Н. Левицька, Л.Г. Ловінська, О.В. Лега, О.І. Малишкін, Є.В. Мних, К.О. Назарова, О.М. Островський, М.С. Пушкар, Д.Є. Свідерський, П.Я. Хомин та інші. Аналіз спеціальних джерел дав змогу констатувати, що, незважаючи на значні здобутки у дослідженні вказаних проблем, в умовах постійних змін податкового законодавства, вказані питання є актуальними для подальшого дослідження.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методологічних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організації і методики контролю податкової звітності суб'єкта господарювання в сучасних умовах, впровадження міжнародного досвіду та широкого застосування інформаційних технологій.

Для досягнення мети в роботі поставлені наступні *завдання*:

- дослідити економічну сутність податкової звітності суб'єкта господарювання як об'єкта контролю;
- проаналізувати об'єктивну необхідність проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання;
- поглиблення та узагальнення особливостей методики проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання;

- ознайомлення з загальною характеристикою діяльності ТОВ «БІК ГРУП»;
- сформувати організаційно-інформаційну модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання;
- проаналізувати особливості облікового відображення операцій розрахунків за податками суб'єкта господарювання;
- описати організацію контролю податкової звітності суб'єкта господарювання;
- розглянути методику контролю податкової звітності суб'єкта господарювання;
- розробити шляхи удосконалення організації та методики контролю податкової звітності суб'єкта господарювання в умовах використання інформаційних технологій.

Щоб досягнути поставленої мети, в процесі написання роботи важливим значенням є опрацювання нормативно-правової бази та навчально-методичної літератури. Основними *джерелами* інформації про податкову звітність суб'єкта господарювання є: закони України та інші нормативні акти, періодичні видання з науково-дослідними роботами аналітиків і практиків, підручні матеріали, первинні документи суб'єкта господарювання. Перелік використаних джерел наводиться в списку літератури.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та практичних питань, пов'язаних з контролем податкової звітності суб'єкта господарювання.

Об'єкт дослідження – процес контролю податкової звітності ТОВ «БІК ГРУП».

Методи дослідження. При дослідженні теоретико-методичну базу склали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, що ґрунтуються на діалектичному підході до розгляду економічних процесів. Для вирішення поставлених задач використовувалися: методи аналізу і синтезу – для дослідження економічної сутності податкової звітності; системного підходу –

для визначення методологічних засад формування системи управління суб'єкта господарювання; економіко-логічні методи: методи загального аналізу (розрахунків абсолютних величин, графічний метод, метод порівняння, метод групування, метод деталізації), табличний метод, метод індукції і дедукції та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання. На основі одержаних наукових результатів у випускній кваліфікаційній роботі:

удосконалено:

- теоретико-методичні засади контролю податкової звітності суб'єкта господарювання на основі розробки імперативів контролю податкової звітності суб'єкта господарювання, що дає змогу оцінити своєчасність складання та подання податкової звітності відповідно до потреб власників суб'єкта господарювання;

набули подальшого розвитку:

- процедурне забезпечення контролю, яке на відміну від існуючого, формує надійне, документально підтвержене інформаційне середовище для прийняття дієвих управлінських рішень за результатами проведеного контролю податкової звітності суб'єкта господарювання.

Практична значимість дослідження полягає у впровадженні результатів контролю податкової звітності на суб'єктах господарювання. Пропозиції та рекомендації впроваджено у практичну діяльність ТОВ «БІК ГРУП» (довідка № 14 від 08.11.2018).

Публікації. Результати дослідження опубліковано в збірнику наукових статей «Контроль та аудит» на тему «Організація та методика контролю податкової звітності» (2018).

Для зручності використання матеріалів, що містяться в даній роботі, виділено основні положення та визначення. З метою поглиблення засвоєння відповідної теми використані таблиці, рисунки, формули.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Податкова звітність суб'єкта господарювання як об'єкт контролю

У сьогоденнішніх реаліях кожна з сучасних систем оподаткування володіє настільки різноманітним набором податків, що просто неможливо залишити поза увагою проблему їх наукової класифікації (податок на додану вартість, прибутковий податок з громадян, податок на доходи підприємств, податок з власників транспортних засобів). Адже зрозуміло, що подібна різноманітність ускладнює життя і органам, яким держава доручає збирати податки, і платникам, і навіть законодавцеві.

Податки – чи не найважливіше питання для економіки будь-якої держави. Вони забезпечують стійке фінансування необхідних соціальних програм і державних інвестицій для стимулювання економічного зростання та розвитку, сприяють побудові процвітаючого і упорядкованого суспільства. Однак директивні органи стикаються з важким завданням у розробці ефективної податкової політики: вони повинні знайти правильний баланс між підвищенням доходів держави через механізм встановлення податкових ставок та адміністративним тягарем суб'єктів господарювання аби не перешкоджати підприємницькій діяльності.

Механізм сплати податків і зборів функціонує за допомогою податково-правових норм. Еволюція системи сплати податків і зборів розвинених зарубіжних країн пов'язана з перенесенням акцентів із жорсткого податкового примусу до самооподаткування, проведення масово-роз'яснювальної роботи та налагодження партнерських відносин з платниками, лібералізації процесів подання-прийняття звітності та проведення перевірок. Адміністрування податків завдяки освіті та опікуванню проблемами платника відбувається з найбільшою ефективністю при мінімальних витратах за рахунок добровільної сплати податків.

Вітчизняна система оподаткування та адміністрування податків дещо стримує розвиток підприємництва, адже є однією з найменш привабливих для здійснення господарської діяльності порівняно з умовами країн європейського простору та в глобальному масштабі взагалі.

Податковим кодексом України регламентовано певне зниження податкового навантаження на суб'єктів господарювання, однак важливим кроком для підвищення ефективності вітчизняної податкової системи є удосконалення механізмів адміністрування податків і зборів [44]. Згідно з Податковим кодексом України [69], адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, – це сукупність рішень та процедур цих органів і дій їх посадових осіб, які визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом.

За оцінками Світового банку, податкова система в Україні була найскладнішою у світі. Однак можемо спостерігати тенденцію до підвищення рейтингу України в умовах поліпшення системи оподаткування до 43 місця [67].

Як показали дослідження, серед науковців відсутнє єдине тлумачення поняття «податкова звітність» (табл. 1.1) [1, 10, 16-18, 21, 26-27, 30, 37, 45-47, 49-50, 54-56, 63, 70, 72, 78, 87, 89].

На основі вищезазначеного, можна дійти висновку, що податкова звітність є підсумковою стадією виконання податкового обов'язку і передбачає сукупність дій платника податків або особи, що його представляє з обчислення податків і зборів та складання і подання документів, передбачених законодавством, до контролюючого органу.

Таблиця 1.1

Тлумачення поняття «податкова звітність»

Вчений	Визначення
Верига Ю.А.	звітність, яку складають суб'єкти господарювання, що є платниками податків, та яка надає інформацію контролюючим органам і характеризує стан розрахунків з державою за податками
Гега П.Т., Доля Л.М.	сукупність дій платника податків (або особи, що його представляє) і податкового органу зі складання, ведення і здачі документів установленої форми, що містять відомості про результати діяльності платника податку, його майнове становище і фіксують процес обчислення податку, а також суму, що підлягає сплаті до бюджету
Давидов Г.М., Шалімова Н.С.	податкова звітність – це документація (податкові декларації, розрахунки, звіти тощо), яка містить інформацію про розрахунок податкових зобов'язань, на підставі яких здійснюється нарахування та/або сплата податку, збору (обов'язкового платежу), що підлягає сплаті до бюджету та державних цільових фондів у встановлені законом терміни, яка подається платником податку, податковим агентом у податкові органи
Кужельний М.В., Єфименко Т.І., Калюга Є.В.	сукупність звітних документів (декларацій, розрахунків, довідок, звітів, відомостей), які подаються платниками податків до державних податкових органів у терміни, встановлені законодавством
Купалова Г.І.	характеризує стан зобов'язань підприємства, пов'язаних із нарахуванням і сплатою податків та інших обов'язкових платежів, подається до контролюючих органів і позабюджетних фондів
Кучерявенко М.П.	податкова звітність являє собою сукупність дій платника податків і податкового органу зі складання, ведення і надання документів установленої форми, які містять відомості про результати діяльності платника податку, його майнове положення і фіксують процес обчислення податку, а також суму, що підлягає сплаті в бюджет
Левицька С.О.	звітність підприємства за основними податками та обов'язковими платежами до бюджету і позабюджетних фондів. Звітні дані ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку з відповідним коригуванням у межах податкового законодавства
Лега О.В.	податкова звітність – це документ платника податків, який включає розрахунки, податкові декларації за кожним видом податку та іншого обов'язкового платежу, додатки до розрахунків і податкових декларацій, які складаються за затвердженими формами
Микитенко Т.В.	податкова звітність – це упорядкована система зведених взаємопов'язаних обліково-податкових показників, складених за спеціально затвердженою формою, яка характеризує результати та умови діяльності платника податку за певний звітний період
Свідерський Д.Є.	податкова звітність відображає методику розрахунків з бюджетом за відповідним видом оподаткування і складається за даними податкового обліку
Чабанюк О.М., Мединська Т.В.	податкова звітність – це звітність перед контролюючими органами про господарську діяльність підприємства, завдяки якій сплачуються податки і збори

Джерело: розроблено автором на основі [1, 10, 16-18, 21, 26-27, 30, 37, 45-47, 49-50, 54-56, 63, 70, 72, 78, 87, 89]

Податкову звітність, яку подає суб'єкт господарювання класифікують за різними ознаками (рис. 1.1) [9, 11, 12, 17, 19, 26, 28, 51, 68, 71, 73-75, 78-82, 85-86].

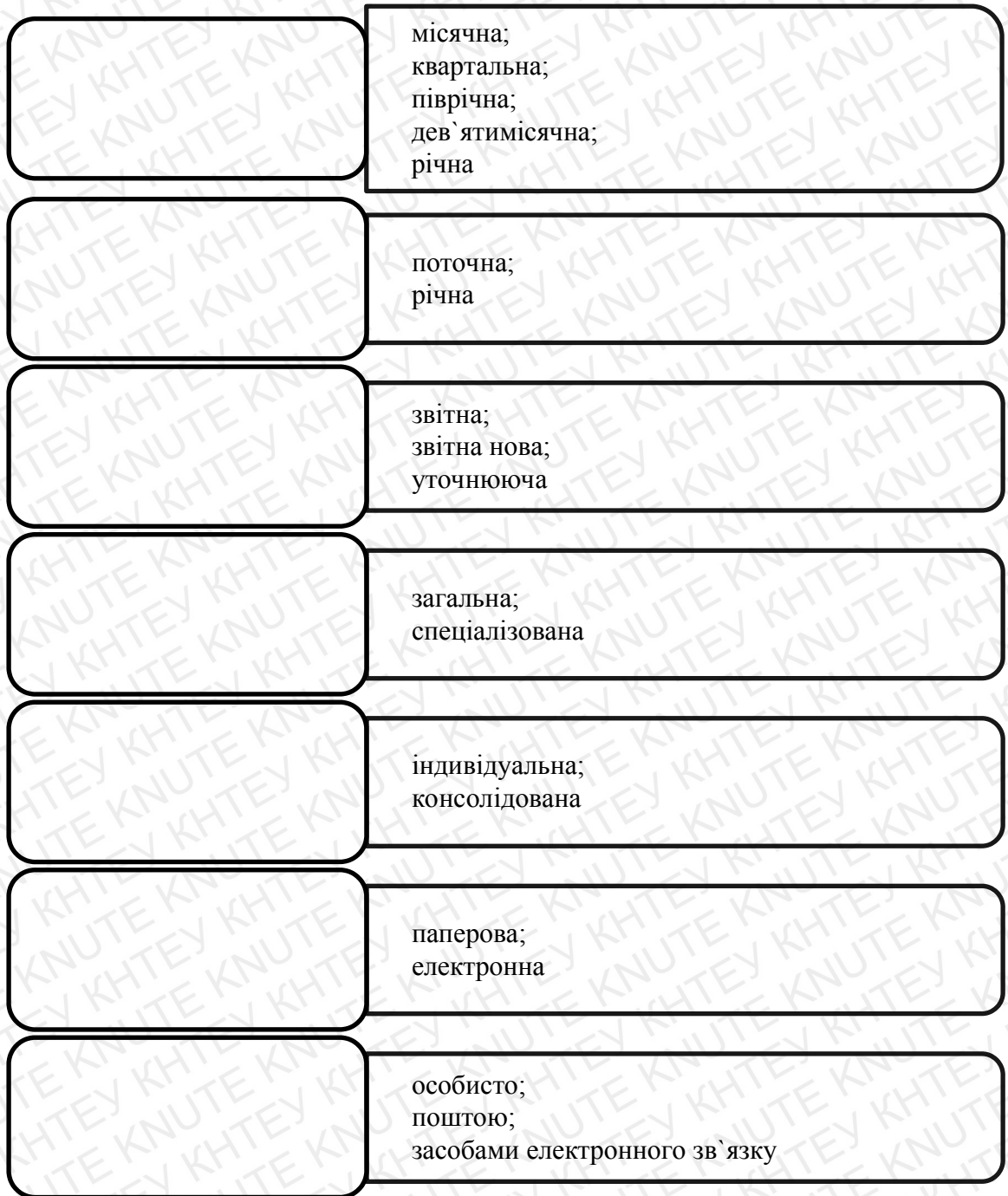

Рис. 1.1. Класифікація податкової звітності суб'єкта господарювання
Джерело: розроблено автором на основі [9, 11, 12, 17, 19, 26, 28, 51, 68, 71, 73-75, 78-82, 85-86]

У вузькому значенні поняття «податкова звітність» суб'єкта господарювання являє собою сукупність податкових документів, що

фіксують обчислення податку й визначення суми, що підлягає до сплати.

Податкові документи складаються з чотирьох груп:

- розрахунково-декларативна документація – документи, у яких фіксуються податкові розрахунки й суми податків суб'єкта господарювання. Щодо кожного податку існує єдиний розрахунковий документ, що надається платником податків у податковий орган у встановлений законодавством строк. У розрахунково-декларативних документах указуються строки, база оподаткування, податкові пільги, розмір податкового окладу;
- довідкова документація – документи, що містять довідкові відомості, які деталізують дані для обчислення податків суб'єкта господарювання, що розшифровують або обґрунтовують податкові розрахунки. Подібна документація ділиться на: документи, необхідні для обчислення податків; документи довідкового характеру, що не впливають на обчислення сум податків;
- облікова документація – документи, що являють собою зведені форми податкового обліку. Так, первинні документи бухгалтерського обліку, накопичуючись і систематизуючись в обліку, підлягають узагальненню за певний період. Після цього у згрупованому вигляді документи визначають суму податків суб'єкта господарювання, що підлягають внесенню в бюджети;
- податкові повідомлення – документи, що направляються податковими органами платникам податків і містять відомості про строки й суми податку, який підлягає сплаті (або доплаті).

Найважливішою формою податкової документації є податкова декларація. Здебільшого податкова декларація має характер податкового розрахунку, відповідно до якого платник податку вчасно сплачує податок [90, с. 344-345].

Податковою декларацією вважається документ податкової звітності, що представляється платником податків у формі заяви, з визначенням у

ньому відомостей про отримані ним за звітний період доходи і понесені видатки, майно, що перебуває у власності суб'єкта господарювання (підлягає оподаткуванню), та інших відомостей, визначених податковим законодавством [89, с. 471]. Обов'язок формування та подання податкових декларацій покладено на [30]:

- платників податків – юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом України або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з Податковим кодексом України;
- податкових агентів – юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), фізична особа, представництво нерезидента юридичної особи, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або в негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений Податковим кодексом України, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам та нести відповідальність за порушення його норм.

Податкова декларація повинна містити обов'язкові реквізити та відповідати нормам і змісту відповідних податків й зборів. У вступній частині відображається перелік обов'язкових реквізитів, які повинна містити податкова декларація:

- ✓ тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий);
- ✓ звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація;

- ✓ звітний (податковий) період, що уточнюється (для уточнюючого розрахунку);
- ✓ повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами;
- ✓ код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер;
- ✓ реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті);
- ✓ місцезнаходження (місце проживання) платника податків;
- ✓ найменування органу державної фіскальної служби, до якого подається звітність;
- ✓ дата подання звіту (дата заповнення);
- ✓ ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток посадових осіб платника податків;
- ✓ підписи платника податку – фізичної особи та/або посадових осіб платника податку, засвідчені печаткою платника податку (за наявності).

В окремих випадках, коли це відповідає сутності податку або збору та є необхідним для його адміністрування, форма податкової декларації додатково може містити такі обов'язкові реквізити: відмітка про звітування за спеціальним режимом; код виду економічної діяльності; код органу місцевого самоврядування за Державним класифікатором об'єктів адміністративно-територіального устрою України; індивідуальний податковий номер та номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість згідно з даними реєстру платників податку на додану вартість за звітний (податковий) період.

Основна частина розкриває розрахунок податкових зобов'язань платника податку за звітний період. Службову частину заповнюють посадові особи Державна фіскальна служба України. Деякі форми податкової звітності можуть мати додатки. Платники податків несуть відповідальність за неподання або несвоєчасне податкових декларацій. Прийняття податкової декларації є обов'язком органу державної фіскальної служби. Відсутність в податковій декларації хоча б одного обов'язкового реквізиту є підставою для визнання такої декларації недійсною. У разі визнання податкової декларації недійсною податковий орган зобов'язаний повідомити про це платника податків шляхом надсилання податкового повідомлення про відмову у прийнятті податкової декларації із зазначенням причин такої відмови [30, с. 168-169].

Загальні вимоги до складання та подання податкової звітності в Україні регулює Податковий кодекс України. Податковим кодексом України визначені принципи положення, які використовуються у системі податкової звітності, а саме [50, с. 300-301]:

- під час встановлення податку обов'язково визначаються такі елементи: строк та порядок подання звітності про обчислення та сплату податку;
- платник податків зобов'язаний: вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів; подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;
- платник податку на прибуток подає разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність (крім малих підприємств);
- відповідальність за неподання, порушення порядку заповнення документів податкової звітності, порушення строків їх подання

контролюючим органам, недостовірність інформації, наведеної у зазначених документах, несуть: юридичні особи, постійні представництва нерезидентів, які відповідно до Податкового кодексу України визначені платниками податків, а також їх посадові особи;

- податкова декларація складається за формою, затвердженою в певному порядку. Форма податкової декларації повинна містити необхідні обов'язкові реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору. Податкова звітність, складена з порушенням норм, не вважається податковою декларацією;
- податкова декларація подається за звітний період в установлені Податковим кодексом України строки органу державної податкової служби, в якому перебуває на обліку платник податків. Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений Податковим кодексом України звітний період подавати податкові декларації;
- у разі якщо у майбутніх податкових періодах платник податків самостійно виявляє помилки, що містяться у раніше поданій ним податковій декларації (крім митної декларації або обмежень), він зобов'язаний надіслати уточнюючий розрахунок до такої податкової декларації за формою чинного на час подання уточнюючого розрахунку;
- податковий агент зобов'язаний подавати у строки, встановлені Податковим кодексом України для податкового кварталу, податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків, а також сум нарахованого та утриманого з них податку органу Державної фіскальної служби України за місцем свого обліку;
- податкова звітність вважається прийнятою: за наявності відзначки органу Державної фіскальної служби України на всіх аркушах, із яких складається дека, та за бажанням платника на її копії (у разі

особистого подання), поштового повідомлення з відзначкою про вручення органу Державної фіскальної служби України (у разі поштового відправлення), квитанції про отримання декларації органами Державної фіскальної служби України (у разі електронного відправлення); за відсутності повідомлення органу Державної фіскальної служби України про відмову в прийнятті декларації, яке повинно бути надіслано платнику податків протягом: п'яти робочих днів із дня отримання декларації податковою засобами електронного зв'язку або поштою; трьох робочих днів із дня отримання деки податковою в разі особистого подання.

На рис. 1.2 представлено варіанти подачі податкових декларацій до контролюючих органів [30, с. 170].

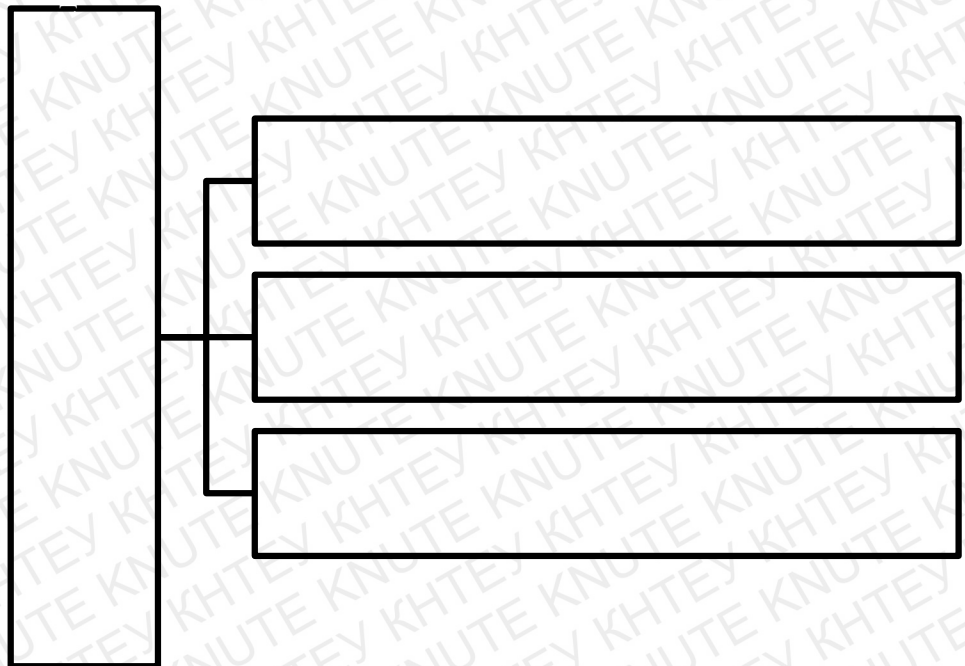

Рис. 1.2. Шляхи надходжень податкових декларацій до контролюючих органів

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Процес упровадження електронної звітності в оподаткуванні містить у собі численні переваги як для Державної фіскальної служби України, так і для платників податків. Але виникає також велика кількість проблемних

питань, що потребують вирішення (табл. 1.2). Якщо проаналізувати наведений перелік переваг та недоліків надання звітності у електронній формі, то можна дійти висновку, що головним чином електронна звітність економить час, а основним фактором виникнення недоліків є можливі технічні неполадки [9].

Таблиця 1.2

Переваги та недоліки процесу впровадження електронної податкової звітності

Переваги	Недоліки
економія робочого часу, можливість платникам своєчасно і зручно звітувати в усі контролюючі державні органи	соціально-психологічні фактори
заощадження коштів на придбання бланків звітних документів	потреба додаткових фінансових вкладень у процес автоматизації електронної звітності
можливість для платника відстежувати рух свого звіту на шляху до податкової	необхідність у доступі до мережі Інтернет, який є платним
проведення автоматичної перевірки підготовлених документів на наявність арифметичних помилок та описок	проблеми у провайдера Інтернету
оперативне оновлення форматів подання документів в електронному вигляді за допомогою телекомунікаційних каналів зв'язку	необхідність платного придбання програмного забезпечення для відправлення електронної податкової звітності
конфіденційність інформації та зниження впливу людського фактора	необхідність купувати за власні кошти електронні ключі в Акредитованих Центрах Сертифікації Ключів для подання електронної податкової звітності
оперативність оброблення одержаної інформації	

Джерело: розроблено автором на основі [9]

На сучасному етапі розвитку економіки України важливим напрямом вдосконалення податкової системи є побудова ефективної системи адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів). Адміністрування є безперервним, ціленаправленим процесом, який містить сукупність взаємопов'язаних процедур і методів, спрямованих на здійснення мотивуючого впливу на платників і персонал органів, які здійснюють роботу

у рамках адміністрування податків. Функціональним елементом адміністрування податків є контроль, тобто діяльність посадових осіб контролюючих органів у сфері оподаткування щодо спостереження за відповідністю процесу організації платниками податків обліку об'єктів оподаткування, методики обчислення та сплати податків прийнятим актам законодавства з питань оподаткування; щодо виявлення відхилень, допущених у ході виконання податкових правил та визначення впливу наслідків порушень на податкові зобов'язання. Контроль є вагомим фактором підвищення ефективності податкового адміністрування, що сприяє підвищенню дисципліни і податкової культури платників податків, удосконаленню взаємовідносин між ними і контролюючими органами у сфері оподаткування [34, с. 154, 159].

Таким чином, податкова звітність є підсумковою стадією виконання податкового обов'язку і передбачає сукупність дій платника податків з обчислення податків і зборів, а також складання та подання документів, передбачених законодавством, до контролюючого органу. Чинниками як успішної діяльності суб'єкта господарювання, так і побудови ефективного державного менеджменту в сфері оподаткування є спрощення ведення обліку, формування необхідної інформації для прийняття управлінських рішень, забезпечення зменшення затрат людських ресурсів, визначення за єдиною методикою достовірні фінансові та податкові результати. Досягнення ефективності в даному процесі є основою проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання.

1.2. Об'єктивна необхідність проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Податкова політика в Україні повинна виконувати ключову роль у стимулюванні ділової активності. А на сьогодні вона у своїй надмірній фіскальній орієнтації є джерелом ризиків для відновлювальних процесів та позитивних структурних зрушень в економіці, адже за рахунок кон'юнктурних фіскальних цілей вилучається до бюджету значна частина коштів бізнесу з обороту, що значно погіршує його фінансовий стан та можливості економічного відновлення у трансформаційний період.

Тому фіскальна ефективність не повинна підривати стимулюючий потенціал податкової політики в бізнес-середовищі України, зокрема щодо стимулювання ділової активності та економічного розвитку загалом. Податкова система України – одна з найбільш обтяжливих у світі [53]. Для здійснення усіх податкових платежів у 2018 р. суб'єкту господарювання в Україні необхідно затратити 328 годин на рік та віддати 37,8 % прибутку (рис. 1.3) [67].

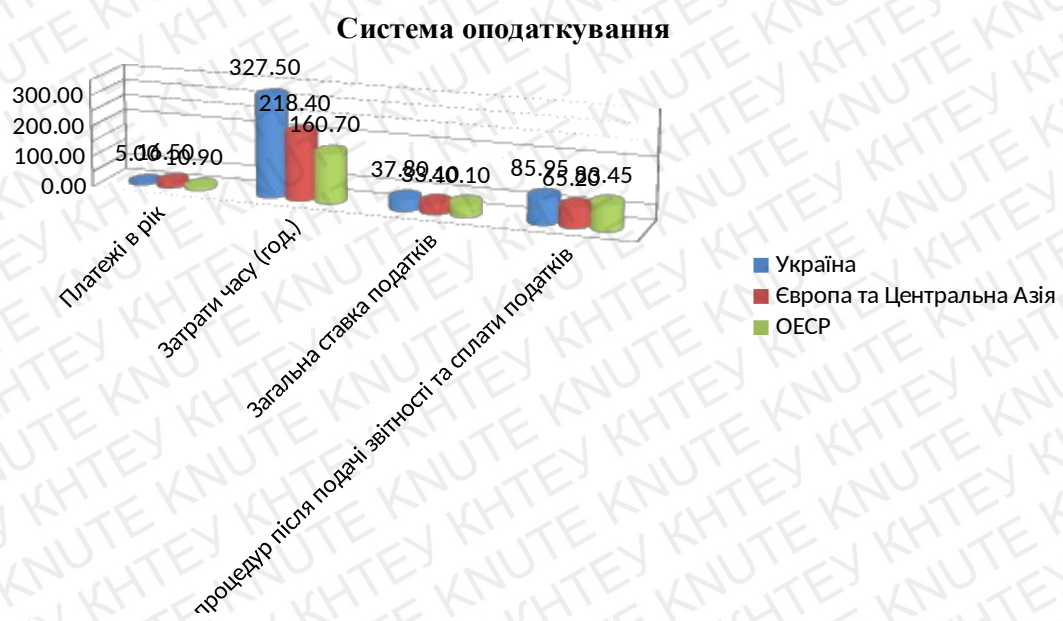

Рис. 1.3. Система оподаткування в Україні, Європі, Центральній Азії та в країнах ОЕСР в 2018 р.

Джерело: розроблено автором на основі [67]

Питома вага основних джерел надходжень у загальній сумі доходів Державного бюджету України у 2017 р. наведено на рис. 1.4 [29] та показує, що податки відіграють ключову роль у його формуванні.

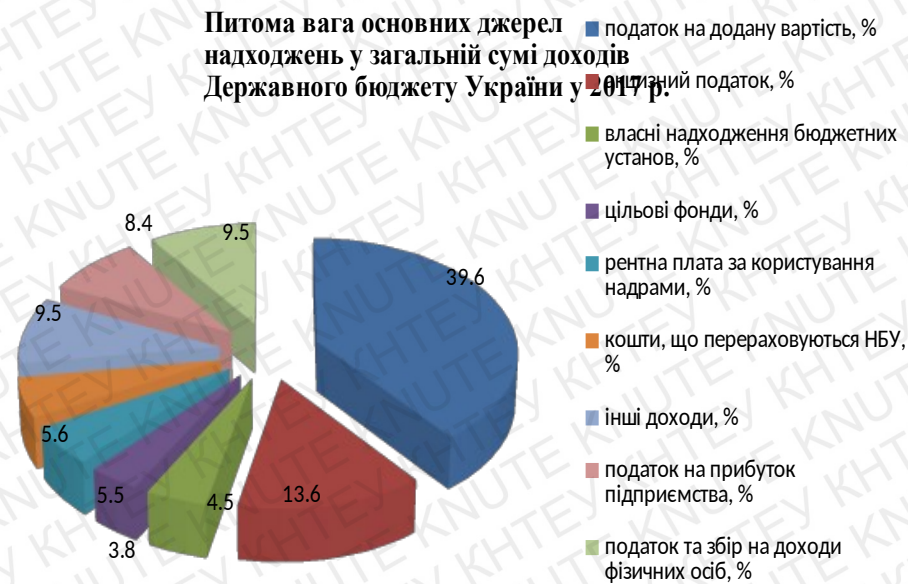

Рис. 1.4. Питома вага основних джерел надходжень у загальній сумі доходів Державного бюджету України у 2017 р.

Джерело: розроблено автором на основі [29]

Податкова система України характеризується низкою проблем і суперечностей, які є дестимулюючим чинником ефективної організації бізнес-середовища та стимулювання ділової активності в процесі інституційних трансформацій [53, с. 15-17]:

- нестабільність, неузгодженість та суперечливість (неоднозначність тлумачення під час застосування) законодавства у сфері оподаткування;
- податкова система характеризується передусім фіскальною спрямованістю, водночас її регулятивна функція не зорієнтована на стає економічне зростання. Значне податкове навантаження на виробництво та недостатнє за використання природних ресурсів негативно впливає на розвиток економіки. Це не сприяє також посиленню позиції країни щодо податкової конкуренції, особливо

враховуючи ті зміни, що відбуваються в податкових системах колишніх соціалістичних держав – нових членів Європейського Союзу, де під час проведення податкових реформ вдалося знизити податкове навантаження на капітал;

- нерациональний розподіл податкового тиску на фактори виробництва. В Україні основний податковий тиск здійснюється на капітал і людські ресурси, які в сучасних економічних умовах є рушіями становлення інвестиційно-інноваційної моделі економіки. Високе навантаження на фонд оплати праці і прибуток корпорацій є чинником стримування інвестицій в основні фонди та розвиток людських ресурсів;
- система митно-тарифного регулювання не дозволяє оперативно реагувати на зміни кон'юнктури світового ринку і торговельних режимів в інших державах та структури економіки в Україні;
- недостатньо врегульовано питання оподаткування доходів від інтелектуальної власності та незалежної професійної діяльності суб'єктів господарювання;
- низька рентабельність податкової системи. Затрати вітчизняної податкової системи на збирання ста грошових одиниць податків у три-чотири рази перевищують аналогічний показник у країнах Європейського Союзу, що свідчить про непродуктивні видатки контролюючих органів України та про її недостатньо ефективну роботу;
- низька фіскальна ефективність податкової системи. Через нездатність підвищити продуктивність податку за рахунок перекриття схем мінімізації та ухиляння від сплати податків держава втрачає значний обсяг фінансових ресурсів. Лише від мінімізації та ухиляння від сплати податку на додану вартість бюджет втрачає 26% цього податку від його потенційно можливого надходження;

- складність системи адміністрування податків. Через недосконале законодавство, а також значний обсяг бюджетних втрат від оптимізації оподаткування контролюючі органи запроваджують додаткові заходи та обмеження, під дію яких досить часто потрапляють і сумлінні платники податків. Показовою є ситуація з введенням реєстру податкових накладних, який ускладнив підготовку податкової звітності для всіх платників податку на додану вартість, хоча був запроваджений для боротьби з недобросовісними платниками податків;
- безсистемне та не виправдане надання податкових пільг і звільнень посилює податкове навантаження на ефективні суб'єкти господарювання, які сумлінно сплачують податки. Широкий перелік податкових преференцій викривлює фіскальний простір, надаючи окремим суб'єктам господарювання і галузям більш вигідні вихідні позиції, автоматично знижуючи конкурентоспроможність суб'єктів господарювання, які не мають змоги лобіювати надання їм податкових пільг;
- застосування спрощеного режиму оподаткування суб'єктів малого підприємництва з урахуванням позитивних чинників (активізація підприємницької діяльності, створення нових робочих місць, стимулювання раціонального використання ресурсів, зменшення витрат на адміністрування податків) призвело до таких проблем:
 - ✓ викривлення мотивації підприємницької діяльності, зокрема незацікавленості суб'єктів господарювання у зміні свого статусу як суб'єктів, які мають право використовувати спрощені системи оподаткування, що сповільнює їх розвиток і зростання обсягів діяльності, призводить до подрібнення деяких середніх суб'єктів господарювання;

- ✓ створення умов для побудови схем уникнення оподаткування внаслідок нечіткого законодавчого регулювання спрощеної системи оподаткування;
- ✓ використання суб'єктів малого підприємництва, які застосовують спеціальний режим оподаткування, у схемах мінімізації податкових зобов'язань, що працюють у загальному режимі оподаткування.

В економічній літературі контроль податкової звітності визначають як частину управлінської діяльності, який виступає:

- як функція, метод або форма виконавчо-розпорядчої діяльності органів управління, їхніх керівників;
- як сукупність прийомів і способів або форм і методів, які використовуються органами управління;
- як завершальна стадія управлінського процесу;
- як форма зворотного зв'язку, за допомогою якого керуюча система отримує необхідну інформацію про дійсний стан керованого об'єкта і виконання управлінських рішень;
- як система спостереження і перевірки процесу функціонування керованого об'єкта з метою виявлення відхилень від заданих параметрів.

Контроль податкової звітності суб'єкта господарювання є частиною державного фінансового контролю, суть якого полягає у встановленні фактичного стану дотримання вимог чинного законодавства на підконтрольному об'єкті. Контроль податкової звітності суб'єкта господарювання спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, а також використання коштів, що залишаються у суб'єкта фінансових правовідносин у зв'язку з наданими пільгами за платежами до бюджетів, державних позабюджетних фондів та кредитів, отриманих під гарантії Кабінету Міністрів України.

Контроль податкової звітності суб'єкта господарювання виник зі становленням системи оподаткування, а його розвиток був пов'язаний з розвитком товарно-грошових відносин. Дослідження еволюції вітчизняного податкового контролю в межах історичних періодів розвитку України дозволяє простежити генезис сучасної системи контролю, зокрема, формування його інституційного забезпечення, становлення функцій, принципів та підходів, методів, інструментів, важелів [53, с. 21-22].

Суб'єкт господарювання завжди перебуває в діалозі між державою та суспільством, в якій головними засобами комунікації є фінансова звітність для суспільства та податкова звітність для держави (рис. 1.5) [25, с. 109].

Рис. 1.5. Засоби комунікації суб'єкта господарювання із державою та суспільством

Джерело: розроблено автором на основі [25]

Критична оцінка системи контролю податкової звітності суб'єкта господарювання дала можливість здійснити SWOT-аналіз системи контролю податкової звітності (рис. 1.6) та визначити основні сильні та слабкі сторони, можливості, що відкриваються перед контролюючими органами та платниками податків у процесі здійснення податкового контролю, а також загрози [53, с. 33-34].

Сильні сторони: упорядковано податкове законодавство шляхом його об'єднання в ПКУ; закріплено поняття, форми та способи здійснення контролю податкової звітності; виділено категорію «великі платники податків», створено спеціалізовані центри для їх обслуговування; знижено тривалість податкових перевірок; розширено використання електронного звітування платників податків, запроваджено електронні перевірки; створено інституційні передумови для: впровадження ризик-орієнтованого підходу до відбору платників податків для перевірок; здійснення контролю податкової звітності за трансфертним ціноутворенням; дещо спрощено процедуру оскарження платниками податків рішень інспекторів за результатами перевірок; активізовано використання реєстраторів розрахункових операцій; активізовано масово-роз'яснювальну роботу.	Слабкі сторони: відсутність регламентації: кількості осіб, які можуть здійснювати податкові перевірки; періодичності здійснення; недосконале методичне забезпечення процедурних питань контролю податкової звітності та недостатній рівень його автоматизації; відсутність комплексних методів оцінювання та системного моніторингу контрольної-перевірочної роботи; нівелювання прогресивними методами контролю податкової звітності; недосконалість практичної реалізації ризикорієнтованої системи відбору платників податків для перевірок; недостатня уніфікація вітчизняного податкового законодавства з міжнародним; відсутність конкретних механізмів гармонізації взаємовідносин між платниками податків і податковими органами у процесі здійснення контролю податкової звітності; значний розвив в обсягах кошторисного фінансування податкових органів у розрізі регіонів.
Система контролю податкової звітності	
Можливості: участь платника податків у розгляді заперечень проти висновків, які містяться в акті перевірок; використання ризик-орієнтованого підходу до відбору платників податків для перевірок, концентрація уваги на суб'єктах господарювання, що мають великі обсяги валових доходів, але сплачують незначні суми податків; здійснення контрольних розрахункових операцій податковими інспекторами з метою виявлення фактів порушень; можливість вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських та бухгалтерських документів під час арешту активів платника податків на підставі рішення суду.	Загрози: інституційні деформації в результаті небажання суб'єктів до нових форм взаємодії між платниками податків і податковими органами; не готовність частини суб'єктів господарювання до динамічних змін у податковому законодавстві країни; поглиблення корупційних проявів, зростання охоплення платників податків контролем податкової звітності внаслідок недосконалість практичного застосування ризикорієнтованої системи відбору платників податків для перевірок, невирішення проблем чіткої регламентації принципів, методів та інструментів здійснення контролю податкової звітності; ріст податкового тягаря, що зумовлює приховування бази оподаткування і ухиляння від сплати податків; зростання трансакційних витрат.

Рис. 1.6. SWOT-аналіз системи контролю податкової звітності

Джерело: розроблено автором на основі [53]

Напрями модернізації контролю податкової звітності суб'єкта господарювання [15, с. 55]:

- удосконалення податкового законодавства з використанням відповідних імітаційних моделей, орієнтованих на розвиток регулюючої функції, спрощення, стабільності і передбачуваності податкового законодавства;
- розширення бази оподаткування яке дасть змогу зменшити под [] добровільну сплату податків, що збільшить надходження до бюджету;
- розширення інформаційного забезпечення з метою автоматизації процесу оподаткування, більш ефективного використання людських ресурсів, погодження даних з різних джерел з метою виявлення ухилень від сплати податків;
- розширення автоматизованого відбору платників для документальних перевірок з метою мінімізації ухилень від оподаткування при загальному зменшенні кількості перевірок та перевіряючих;
- оптимізація інформаційного забезпечення з метою більш реального оцінювання ефективності діяльності податкової служби.

Таким чином, контроль податкової звітності суб'єкта господарювання є невід'ємним інструментом фінансової політики держави та умовою підвищення ефективності адміністрування податків. Важливими питаннями у формуванні інституційного забезпечення для ефективного контролю податкової звітності з позиції збалансування інтересів як держави в особі податкових органів, так і суб'єктів господарювання, залишаються усунення дублювання функцій контрольних органів з метою усунення надмірного адміністративного тиску на бізнес в результаті податкових перевірок, розробка єдиних механізмів планування, призначення і проведення перевірок задля забезпечення поетапності та систематичності контролю податкової звітності, взаємоузгодженості інтересів суб'єктів контролю.

1.3. Особливості методики проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується підвищенням ролі державного регулювання в управлінні економічними й соціальними процесами. Ринкові відносини позначаються на джерелах фінансових ресурсів, принципах фінансування, кредитування, ціноутворенні, грошових розрахунках і розподілі доходів. Відповідно до ринкових умов функціонує фінансово-кредитна система й будуються взаємовідносини між її ланками й сферами. Сформувалася велика сфера діяльності для контролю, структурним елементом якого є контроль податкової звітності та охоплює процес вивчення, порівняння, виявлення, фіксації проблем, змісту і відображення в обліку господарських операцій та вжиття заходів для їх розв'язання, усунення порушень і попередження їх у подальшому.

Комплексне дослідження контролю податкової звітності у системі важелів податкового менеджменту дає підстави для його визначення як множинності дій і заходів, що здійснюються органами державної влади і управління, місцевим самоврядуванням, суб'єктами господарювання, спеціалізованими фінансовими органами щодо спостереження за функціонуванням будь-якого об'єкта управління в частині формування та використання фінансових ресурсів з метою оцінки економічної ефективності, фінансово-господарської діяльності платників податків, встановлення законності й достовірності проведених операцій, виявлення стану розрахунково-платіжної дисципліни на всіх стадіях податкового процесу. Останній слід розглядати як послідовність взаємообумовлених етапів: реєстрація; облік; економіко-аналітичне обслуговування; контроль; превентивні заходи щодо удосконалення податкової роботи за наслідками контрольно-перевірочних дій [6, с. 2-3].

Вчасне усвідомлення специфічного синтезу складових контролю та їх особливе втілення в теорію та практику системи контролю податкової

звітності дозволить: зекономити державні кошти; зменшити кількість та тривалість перевірок суб'єкта господарювання; отримати надходження додаткових коштів до бюджету за рахунок сплати податків; ефективно управляти людськими ресурсами; стимулювати збільшення податкових надходжень; забезпечити дотримання балансу інтересів держави і осіб, що виконують податкові зобов'язання. Ефективність системи контролю податкової звітності позитивно вплине на психологічне сприйняття платників дій держави у сфері оподаткування, на створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності та регулювання соціально-економічного життя суспільства. Імплементация діяльності незалежних аудиторів в систему державного контролю дозволить вивільнити час для перевірок усіх видів податків. В результаті з'явиться таке методичне забезпечення контролю податкової звітності, яке зробить його найбільш оптимальним у системі відношень держави і платників податків [2, с. 10].

Контроль податкової звітності – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Контроль податкової звітності здійснюється шляхом: ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок відповідно до вимог Податкового кодексу України, а також перевірок щодо дотримання законодавства [2, с. 8].

Сфера застосування контролю податкової звітності охоплює наступні його види [6, с. 4]:

- контроль за дотриманням податкового законодавства;
- перевірка правильності нарахування податків, зборів, інших обов'язкових платежів;

- перевірка стану та якості ведення бухгалтерського і податкового обліку об'єктів оподаткування, достовірності податкової звітності – розрахунків, декларацій;
- забезпечення своєчасного та повного перерахування податкових платежів до бюджету;
- накладення фінансових санкцій, адміністративних штрафів, пені на порушників податкового законодавства, а також профілактика податкових правопорушень.

Мета контролю податкової звітності – підтвердження (або не підтвердження) правильності нарахування та сплати податків та зборів до бюджету. Цільові установки контролю податкової звітності відображено на рис. 1.7.

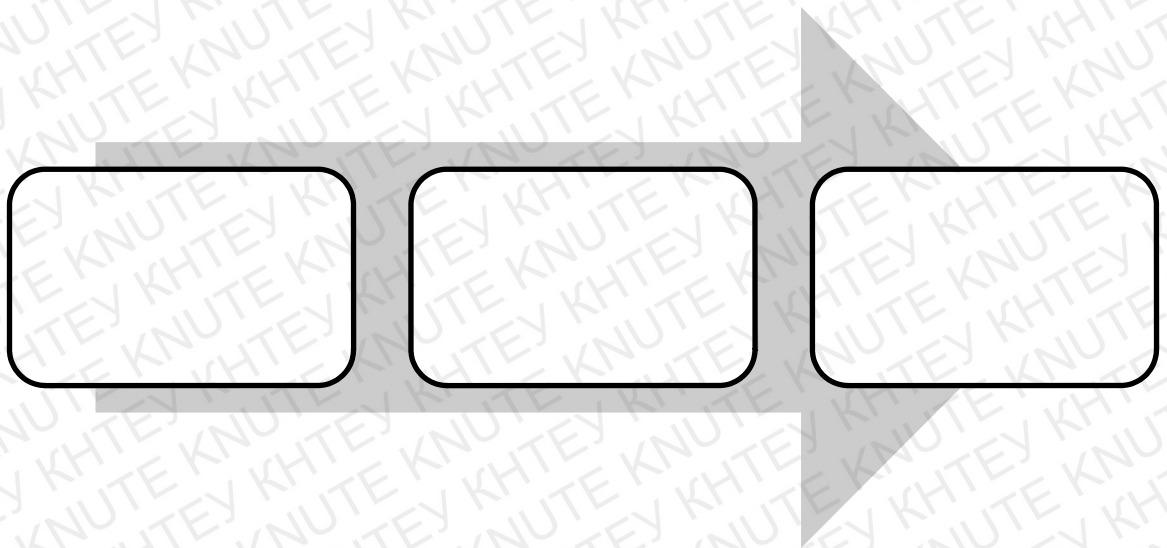

Рис. 1.7. Цільові установки контролю податкової звітності

Джерело: розроблено автором

Головні завдання контролю податкової звітності для досягнення цілей перевірки наведено на рис. 1.8.

Об'єкт контролю податкової звітності – податкові правовідносини між контролюючими органами та платниками податків щодо правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів, правильності складання та своєчасності подання податкових декларацій (розрахунків), а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки

проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства.

До суб'єктів контролю податкової звітності відносять: державні органи спеціальної компетенції, підконтрольні суб'єкти та податкові агенти.

Рис. 1.8. Головні завдання контролю податкової звітності

Джерело: розроблено автором

Предмет контролю податкової звітності – правильність нарахування, повнота та своєчасність сплати податків і зборів, правильність складання та своєчасність подання податкових декларацій (розрахунків), а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства.

Функції контролю податкової звітності суб'єкта господарювання наведено на рис. 1.9.

Принципи контролю податкової звітності суб'єкта господарювання:

- загальноправові принципи: законність, юридична рівність, дотримання прав платника податків, гласність, відповідальність, захист прав платників податків;
- загальноуправлінські принципи: незалежність, плановірність, систематичність, об'єктивність та достовірність, координація та взаємодія, ефективність, економічність та доцільність, гнучкість;
- спеціальні принципи: загальність, єдність, територіальність, конфіденційність, відшкодування шкоди.

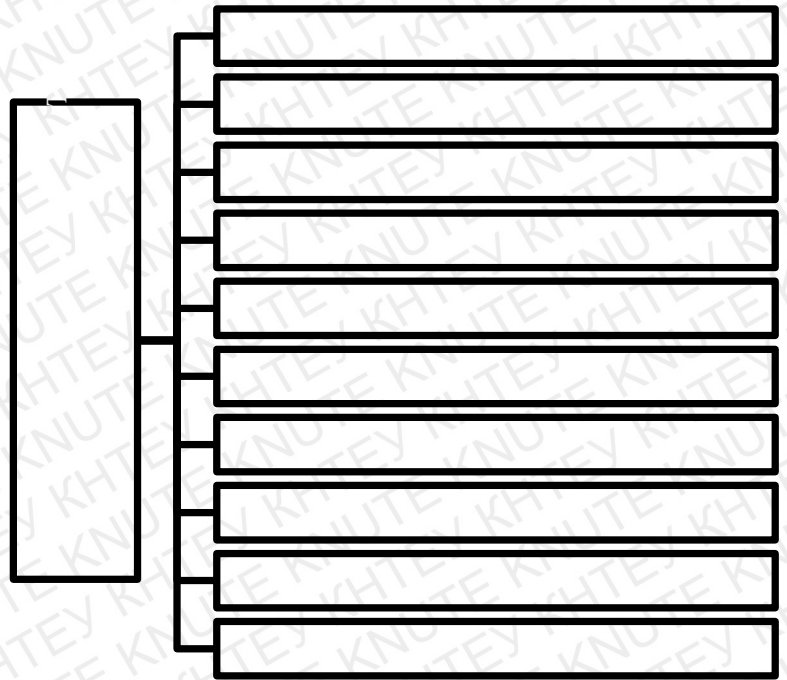

Рис. 1.9. Функції контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором

Методи контролю податкової звітності суб'єкта господарювання: документально-фактичні; аналітичні, математико-статистичні; примусові; організаційні [38]. Методичний інструментарій контролю податкової звітності суб'єкта господарювання наповнюють:

- загальнонаукові методи контролю (зокрема, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і моделювання, абстрагування і конкретизація, системний аналіз);
- специфічні методичні прийоми і процедури:
 - методичні прийоми фактичного контролю (інвентаризація, заміри, спостереження);
 - методичні прийоми документального контролю (нормативно-правова перевірка, формальна, експертна та зустрічна перевірка документів, арифметична та логічна перевірка, аналітична перевірка звітності та контрольні порівняння на збалансованість окремих фінансових показників).

Професійні вимоги до перевіряючих податкову звітність суб'єкта господарювання є: громадянство України, наявність повної вищої освіти за фахом фінансово-економічного спрямування з освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра чи спеціаліста.

За результатами контролю податкової звітності суб'єкта господарювання, який здійснюють контролюючі органи, визначені нормами Податкового кодексу України, складається акт або довідка. Контроль якості виконаних робіт при контролі податкової звітності здійснює Департамент внутрішнього аудиту, який забезпечує досягнення належного рівня ефективності у діяльності Державної фіскальної служби щодо виконання поставлених завдань, здійснює внутрішній аудит та контроль за дотриманням вимог законодавства. Результатом перевірки податкової звітності є нарахування податкових зобов'язань, штрафних санкцій, пені, примусова сплата виявлених сум недоїмки [2, с. 9].

На основі дослідження сутнісно-змістових характеристик контролю податкової звітності суб'єкта господарювання можна сформулювати основні вимоги до його проведення [53, с. 51]:

- послідовність – передбачає здійснення великої кількості контрольно-перевірочних дій, що відповідають нормам законодавства, проводяться в логічній послідовності та спрямовуються на досягнення необхідного результату, а саме виявлення зловживань у сфері оподаткування та вжиття заходів для уникнення цього явища у майбутньому;
- об'єктивність – передбачає неупередженість дій податкових інспекторів у процесі здійснення контрольно-перевірочних заходів;
- всебічність – передбачає охоплення податковим контролем усіх аспектів діяльності об'єкта контролю задля недопущення податкових правопорушень, а у разі їх виявлення – прийняття законних управлінських рішень;

- повнота – полягає у вжитті всіх передбачених законом заходів для комплексного вивчення податковим інспектором господарської діяльності об'єкта контролю, виявленні усіх його сильних і слабких сторін в процесі виконання податкових зобов'язань;
- результативність – аналіз результатів контрольно-перевірочної роботи та оперативне прийняття рішень щодо виявлених недоліків як у роботі суб'єкта господарювання, так і контролюючого органу.

Світогляд податкових правовідносин у суспільстві формує можливість моральних, політичних, економічних, технічних факторів ухилення від оподаткування (рис. 1.10) у поєднанні з морально-етичною психологією суб'єктів господарювання [6, с. 8].

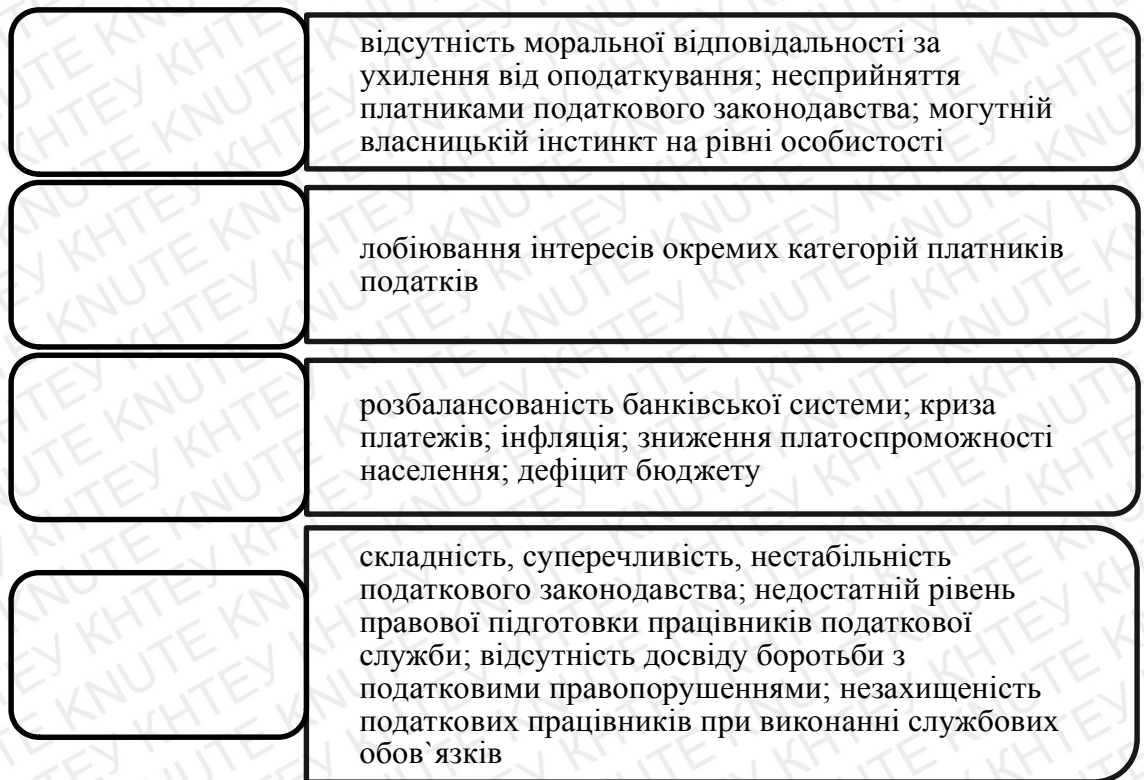

Рис. 1.10. Передумови правопорушень при контролі податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором на основі [6]

Чинним податковим законодавством [69] визначено чотири групи правопорушень, які сприяють ухилення від сплати податків суб'єкта

господарювання, їх мінімізації, перекладанню та інших носіїв податкового тягара (рис. 1.11).

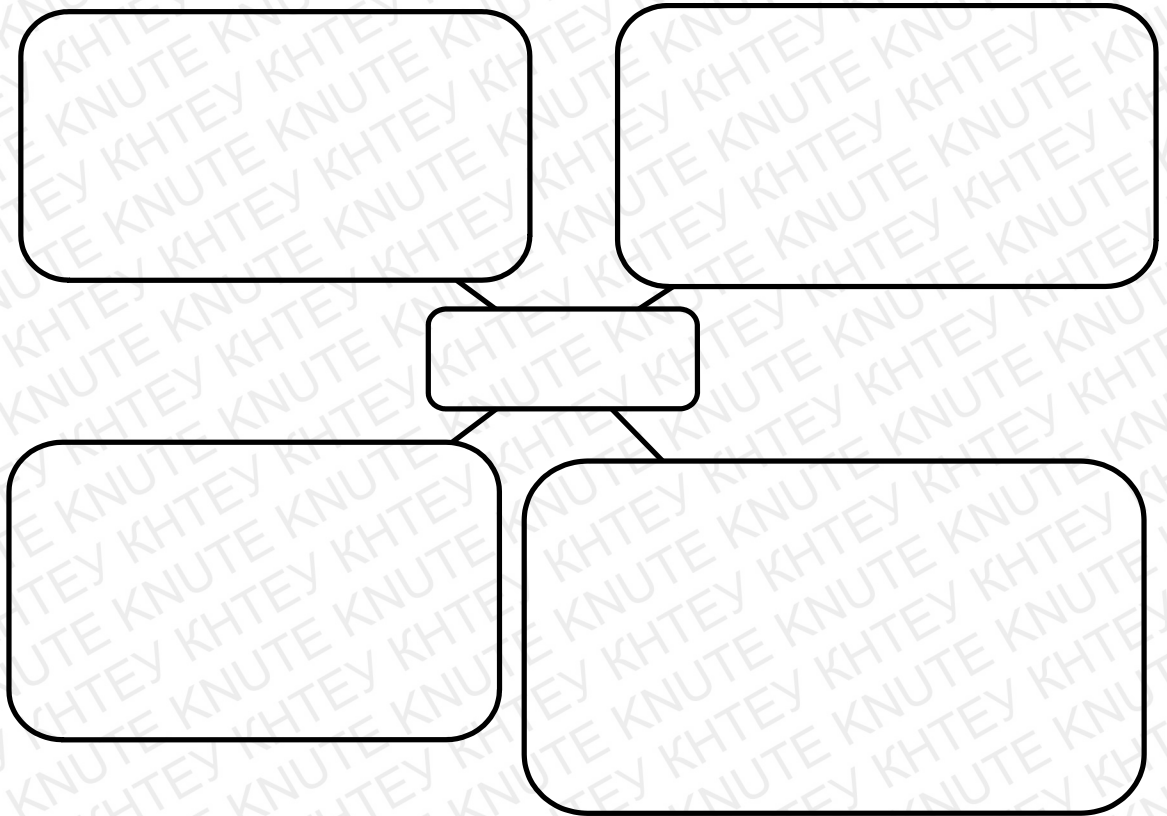

Рис. 1.11. Групи правопорушень, виявлених при контролі податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором на основі [69]

Аналіз практики контролю податкової звітності суб'єкта господарювання дозволив систематизувати типові методи і способи ухилення від оподаткування суб'єктом господарювання, що відображено на рис. 1.12 [6, с. 10-11].

Введення Податкового кодексу України не сприяло зменшенню проблем пов'язаних з обліком податків і зборів суб'єктом господарювання, а навпаки їх загострило. Замість спрощення процедури нарахування, звітування та сплати суб'єкти господарювання зіткнулися з новими проблемами.

Типові способи ухилення від сплати податків і зборів	приховування або заниження об'єктів оподаткування;
	заниження сум податкових зобов'язань;
	безпідставне користування податковими пільгами або користування ними при втраті відповідного права на них;
	неподання або несвоєчасне подання податкової звітності – декларацій, розрахунків, додатків до них;
	заниження об'єктів оподаткування і, як наслідок, податкових зобов'язань з податку на прибуток внаслідок завищення валових витрат;
	приховування оподатковуваних операцій шляхом здійснення бартерних операцій без належного їх документального відображення в реєстрах бухгалтерського та податкового обліку;
	ухилення від оподаткування через оформлення сфальсифікованих документів про повернення товарів, прийнятих на реалізацію від підприємств чи громадян;
	зменшення бази оподаткування з непрямих податків і податку на прибуток шляхом недостовірного відображення в облікових носіях інформації даних про обсяг реалізованих товарів (робіт, послуг) та отриманого грошового виторгу;
	уникнення від виконання податкових зобов'язань при оформленні фіктивних документів про передачу товару на відповідальне зберігання, а також шляхом оприбуткування прийнятих на реалізацію товарів і продаж протягом довгострокового періоду необлікованих товарів;
	штучне розширення пільгових операцій з ПДВ в результаті неправомірного оформлення товарообмінних операцій векселями чи здійснення фіктивних експортних операцій;
	несплата податків у процесі реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг на адресу фіктивних фірм без передоплати і переведення сум на дебіторську заборгованість;
	ухилення від сплати податків шляхом заниження кількості та ціни продукції, прийнятої суб'єктом господарювання для реалізації;
	мінімізації податкового навантаження у фінансово-кредитному секторі, що супроводжується низкою превентивних операцій, які згідно чинного законодавства не оподатковуються – інвестування коштів у будівництво житла, збільшення відсотків за вкладами фізичних осіб;
скорочення бюджетних надходжень від зовнішньоекономічної діяльності, що знаходить практичне втілення у незаконному використанні пільг з імпорту медичних засобів та інших товарних груп, які звільняються від оподаткування, незаконному відшкодуванні ПДВ при фіктивних експортних операціях.	

Рис. 1.12. Типові способи ухилення від сплати податків і зборів, виявлені під час контролю податкової звітності

Джерело: розроблено автором на основі [6]

Проблеми з якими зіткнулися суб'єкти господарювання після введення Податкового кодексу України: недосконалість податкової системи, що пов'язано з внесенням змін до Податкового кодексу України, затвердження окремих законів та нормативних документів; постійний моніторинг законодавства та своєчасного внесення змін; введення електронного адміністрування; необхідність обов'язкового використання спеціальних програмних продуктів для ведення податкового обліку, складання та подання звітності; незгодженість бухгалтерського і податкового обліку та необхідність їх паралельного ведення; здійснення регулярного та ретельного контролю, як внутрішніми так і зовнішніми засобами.

Внутрішній контроль є дієвим засобом забезпечення якісного обліку на суб'єкті господарювання, та, як наслідок, важливим інструментом управління. Внутрішній контроль податкової звітності слід здійснювати безперервно з метою виявлення помилок та порушень, які впливають на достовірність облікових і звітних даних та приводять до штрафних санкцій, а також розробки заходів щодо усунення виявлених недоліків та підвищення ефективності податкового обліку. Впровадження на суб'єкті господарювання внутрішнього контролю податкової звітності необхідно у зв'язку з виникненням низки проблем пов'язаних з: постійним внесенням змін до законодавства, що призводить до збільшення попиту на послуги; спеціальними режимами оподаткування; значну роль в правильності обліку, розрахунку податків відіграє професіоналізм та обізнаність бухгалтерів суб'єкта господарювання, адже не обізнаність персоналу може привести до кримінальної та адміністративної відповідальності; керівники суб'єкта господарювання усвідомлено намагаються мінімізувати розмір податків, що у кращому випадку призводить до накладання санкцій, у гіршому до кримінальної відповідальності.

Одним з ефективних видів внутрішнього контролю податкової звітності є впровадження на суб'єкті господарювання внутрішнього аудиту. Для впровадження внутрішнього аудиту податкової звітності керівництву

суб'єкта господарювання доцільно звернутися до аудиторської фірми та укласти угоду з кваліфікованим фахівцем на отримання відповідних послуг. Масштаб перевірки залежить від розміру та структури суб'єкта господарювання, вимог його керівництва. Внутрішній аудит податкової звітності – це незалежна перевірка, яка здійснюється в інтересах суб'єкта господарювання, з метою визначення правильності, повноти та достовірності відображення в обліку і звітності податків. Внутрішній аудит також передбачає аналіз та оцінку отриманих в результаті перевірки даних та розробку рекомендації для усунення виявлених недоліків [14, с. 12].

Таким чином, контролю податкової звітності здійснюються органами державної влади і управління, місцевим самоврядуванням, суб'єктами господарювання, спеціалізованими фінансовими органами щодо спостереження за функціонуванням будь-якого об'єкта управління в частині формування та використання фінансових ресурсів з метою оцінки економічної ефективності, фінансово-господарської діяльності платників податків, встановлення законності й достовірності проведених операцій, виявлення стану розрахунково-платіжної дисципліни на всіх стадіях податкового процесу.

Висновки до розділу 1

Податкова звітність є підсумковою стадією виконання податкового обов'язку і передбачає сукупність дій платника податків з обчислення податків і зборів та складання і подання документів, передбачених законодавством, до контролюючого органу. Податкові документи складаються з чотирьох груп: розрахунково-декларативна документація; довідкова документація; облікова документація; податкові повідомлення. Найважливішою формою податкової документації є податкова декларація. Здебільшого податкова декларація має характер податкового розрахунку, відповідно до якого платник податку вчасно сплачує податок.

Контроль податкової звітності є невід'ємним інструментом фінансової політики держави та умовою підвищення ефективності адміністрування податків. Важливими питаннями у формуванні інституційного забезпечення для ефективного контролю податкової звітності з позиції збалансування інтересів як держави в особі податкових органів, так і суб'єктів господарювання, залишаються усунення дублювання функцій контрольних органів з метою усунення надмірного адміністративного тиску на бізнес в результаті податкових перевірок, розробка єдиних механізмів планування, призначення і проведення перевірок задля забезпечення поетапності та систематичності контролю податкової звітності, взаємоузгодженості інтересів суб'єктів контролю.

Контроль податкової звітності – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «БІК ГРУП»

ТОВ «БІК ГРУП» створено відповідно з чинним законодавством України. ТОВ «БІК ГРУП» зареєстровано 19 грудня 2013 р. за № 10711020000031535 в Подільській районній державній адміністрації в м. Києві. Діяльність підприємства здійснюється відповідно з чинним законодавством України, статутом.

У статуті зазначено ТОВ «БІК ГРУП» (Додаток А): підприємство є юридичною особою, і має відокремлене майно, самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, як на території України так і за її межами, печатку з власним найменуванням, необхідні штампи з власним найменуванням, а також знак обслуговування, фірменні бланки, товарний знак та інші реквізити.

Юридична адреса ТОВ «БІК ГРУП»: Україна, 04080, м.Київ, вул. Вікентія Хвойки, 15/15. Фактична адреса: Україна, 04080, м.Київ, вул. Вікентія Хвойки, 15/15.

Керівником ТОВ «БІК ГРУП» є Рябоконь Василь Миколайович. Власники ТОВ «БІК ГРУП»: Казанова Юлія Миколаївна (50 % акцій підприємства), Рябоконь Василь Миколайович (40 % акцій), Бутузов Олексій Петрович (10 % акцій).

ТОВ «БІК ГРУП» є власником активів, джерелами формування яких є: грошові та майнові внески засновників, доходи від господарської діяльності, кредити банків та інших кредиторів, доходи від цінних паперів та володіння корпоративними правами, а також інших джерел.

Статутний капітал ТОВ «БІК ГРУП» формується за рахунок внеску засновників в розмірі 5000 грн.

ТОВ «БІК ГРУП» створено з метою одержання прибутку. ТОВ «БІК ГРУП» проводить наступну діяльність: рекламні агентства; друкування іншої

продукції; виробництво інших виробів із пластмас; інші роботи із завершення будівництва; організування інших видів відпочинку та розваг.

ТОВ «БІК ГРУП» займається розробкою, виробництвом і монтажем: зовнішньої реклами (світлові вивіски, дахові установки, рекламні стели, вакуум-формуванням, штендери, поклейка вітрин та інших площин самоклеючими плівками, дозвільна документація) та інтер'єрної реклами (рекламні стійки, ультратонкі лайтбокси, інфостенди, навігаційні таблички, акрілайти).

ТОВ «БІК ГРУП» має власне професійне обладнання, штат кваліфікованих співробітників, п'ять монтажних бригад і бригада промислових альпіністів, а також представництва в п'яти регіонах України (Львівська область, Донецька область, Полтавська область, Рівненська область, Одеська область), що дозволяє оперативно виконувати проекти будь-якої складності по всій території України.

ТОВ «БІК ГРУП» здійснює широкоформатний друк. Оперативна широкоформатний поліграфія фотоякості: постери, сіті-плакати, фото-постери, банера, самоклейки Oracal, текстиль, полотно, банерні сітки. Плотерна висічка і холодна ламінація за допомогою найновітнішого обладнання. ТОВ «БІК ГРУП» здійснює оперативне забезпечення сезонних рекламних кампаній.

Для інформування про проведення акції по всій території України і в самі стислі терміни ТОВ «БІК ГРУП» пропонує наступні послуги:

- виготовлення самоклеючок і поклейка вітрин;
- виготовлення та монтаж (заміна) банерів і брендмауеров;
- виготовлення та брендуння промостойок і їх доставка в регіони;
- брендуння транспорту.

ТОВ «БІК ГРУП» надає готову рекламну продукцію, а саме: павуки для банерів; настільні підставки; танцюючі вітрини; клік-системи; рамки;

акрилові настільні підставки і кишені для посматеріалів; інфо-стійки; меню; цінникоутримувачі; лототрони.

ТОВ «БІК ГРУП» розробляє, виготовляє та встановлює рекламу на транспорті:

- брендування вантажного транспорту;
- брендування легкових авто;
- реклама на громадському транспорті.

Крім того, ТОВ «БІК ГРУП» здійснює різку матеріалів: лазерна різка та гравіювання та фрезерна різання.

Організаційну структуру ТОВ «БІК ГРУП» та управлінські зв'язки представлено на рис. 2.1.

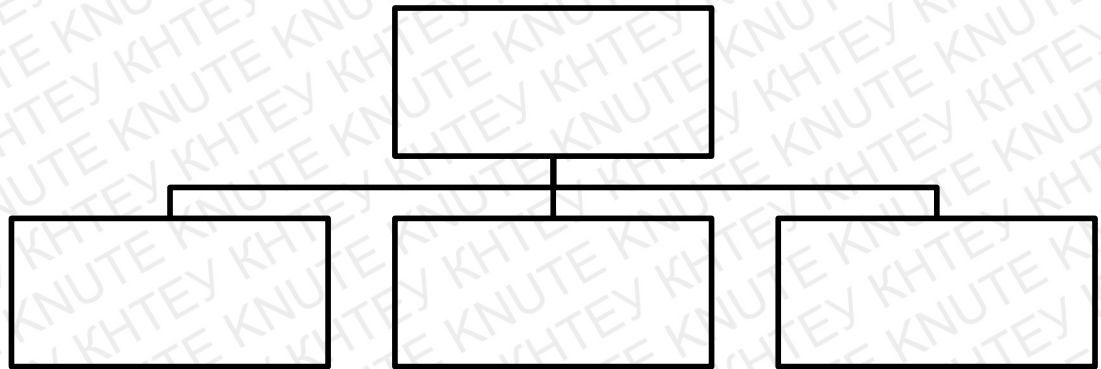

Рис. 2.1. Організаційну структуру ТОВ «БІК ГРУП»

Джерело: побудовано автором

ТОВ «БІК ГРУП» активно приймає участь у державних тендерах (рис. 2.1): ПАТ «Укрпошта»; ПАТ «АБ «УКРГАЗБАНК»; Державне підприємство «Укрмедпроектбуд», АТ «Ощадбанк», Південно-Східне Міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства Юстиції, Регіональна філія «Південно-Західна залізниця» ПАТ «Укрзалізниця».

Для оцінки діяльності суб'єкта господарювання, а саме ТОВ «БІК ГРУП» варто проаналізувати показники, які характеризують його ринкову привабливість (рис. 2.3-2.7).

Державні закупівлі ТОВ «БІК ГРУП»

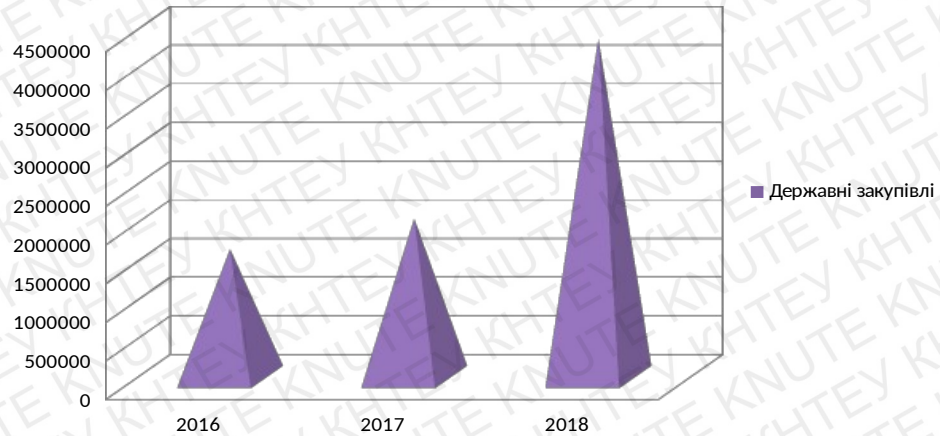

Рис. 2.2. Динаміка державних закупівель ТОВ «БІК ГРУП» за 2016-2018 рр.

Джерело: побудовано автором

Частка ринку – відносна частка суб`єкта господарювання в межах сукупної виручки на ринку з точки зору її основної діяльності. Показник (2.1) вказує на ринкову потужність суб`єкта господарювання (рис. 2.3).

$$Ч_p = \frac{B_{сг}}{B_p} \times 100\% \quad (2.1)$$

де $Ч_p$ – частка ринку;

$B_{сг}$ – виручка суб`єкта господарювання;

B_p – виручка ринку.

Частка ринку ТОВ «БІК ГРУП»

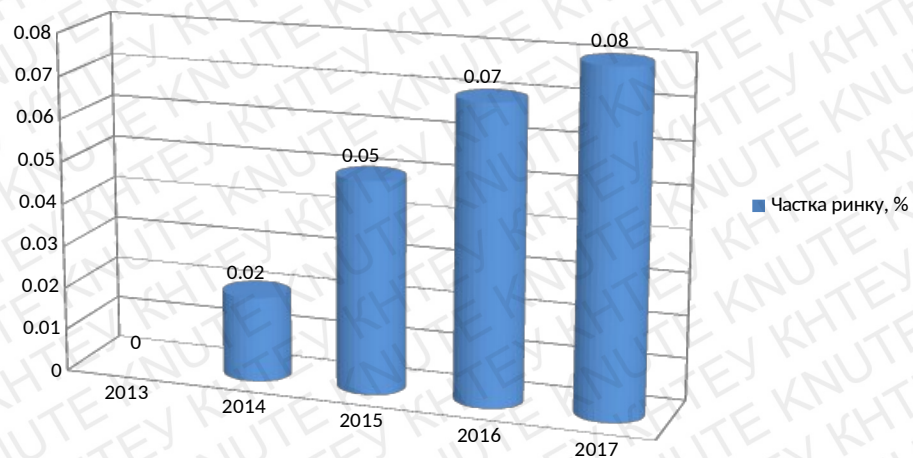

Рис. 2.3. Динаміка частки ринку ТОВ «БІК ГРУП» за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Місце на ринку – порядковий номер (ранг) суб`єкта господарювання серед інших фірм на ринку її основної діяльності, проранжованих по виручці. Загалом, чим менше значення, тим більший суб`єкта господарювання. Показник залежить не тільки від ринкової потужності, але і від загальної кількості суб`єктів господарювання на ринку (рис. 2.4).

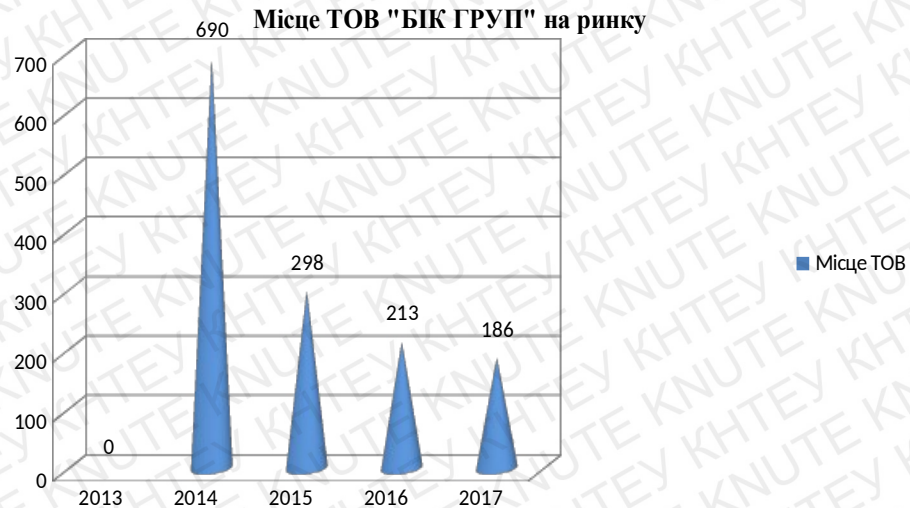

Рис. 2.4. Динаміка місця ТОВ «БІК ГРУП» на ринку за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Абсолютний приріст виручки (2.2) характеризує збільшення або зменшення чистого доходу суб`єкта господарювання за рік. Хоча високий приріст може свідчити про позитивну динаміку зростання продажів, його слід зіставляти з розміром самої компанії (рис. 2.5).

$$A_n = V_1 - V_0 \quad (2.2)$$

де A_n – абсолютний приріст виручки;

V_1 – розмір виручки за звітний період;

V_0 – розмір виручки за попередній період.

Відносний приріст виручки (2.3) вказує, на скільки відсотків змінився чистий дохід суб`єкта господарювання за рік. Високі темпи приросту можуть свідчити як про позитивну динаміку зростання продажів, так і про низьку базу порівняння, що характерно для нових або невеликих суб`єктів господарювання (рис. 2.6).

**Абсолютний приріст виручки ТОВ "БІК ГРУП"
за рік**

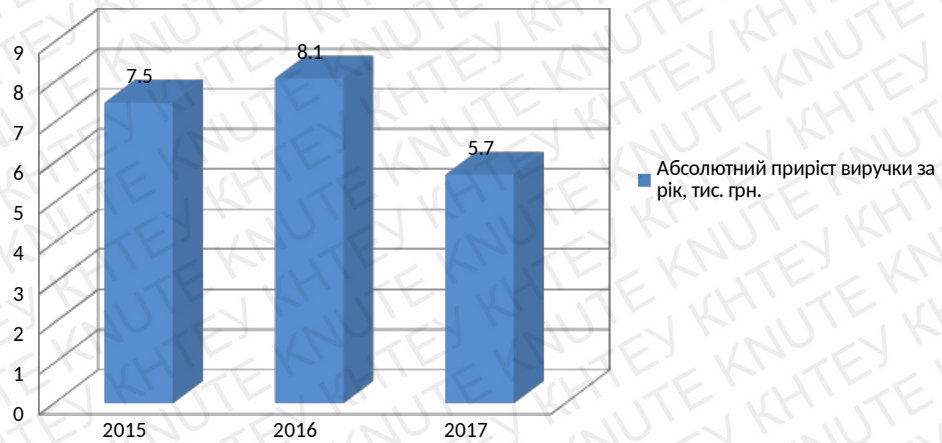

Рис. 2.5. Динаміка абсолютного приросту виручки ТОВ «БІК ГРУП» за 2014-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Відносний приріст виручки слід розглядати в комплексі з абсолютним приростом.

$$B_n = \frac{B_1 - B_0}{B_0} \times 100\% \quad (2.3)$$

де B_n – відносний приріст виручки;

B_1 – розмір виручки за звітний період;

B_0 – розмір виручки за попередній період.

**Відносний приріст виручки ТОВ "БІК ГРУП"
за рік**

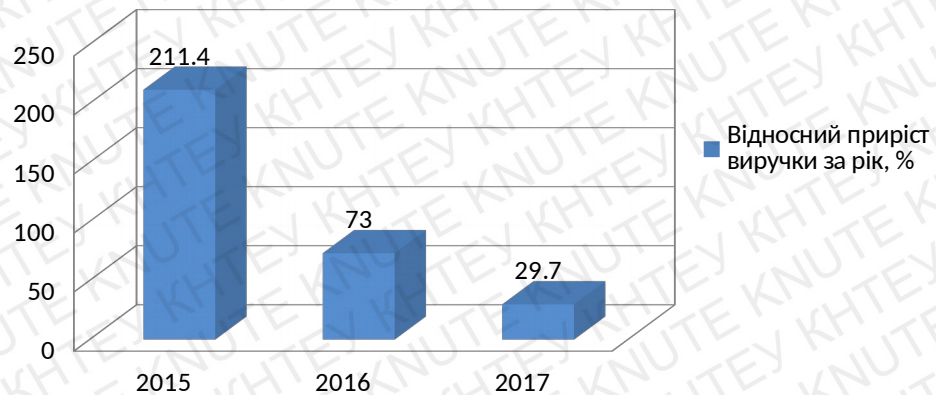

Рис. 2.6. Динаміка відносного приросту виручки ТОВ «БІК ГРУП» за 2014-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Сукупний середньорічний темп зростання виручки (CAGR) (2.4) характеризує стійкість розвитку суб'єкта господарювання за 3 попередні роки. Індикатор вказує, на скільки відсотків зростав в своїй діяльності суб'єкт господарювання в середньому за рік (рис. 2.7).

$$CAGR = \left(\left(\frac{B_1}{B_{-3}} \right)^{\frac{1}{3}} - 1 \right) \times 100\% \quad (2.4)$$

де B_1 – розмір виручки за звітний період;

B_{-3} – розмір виручки три роки тому.

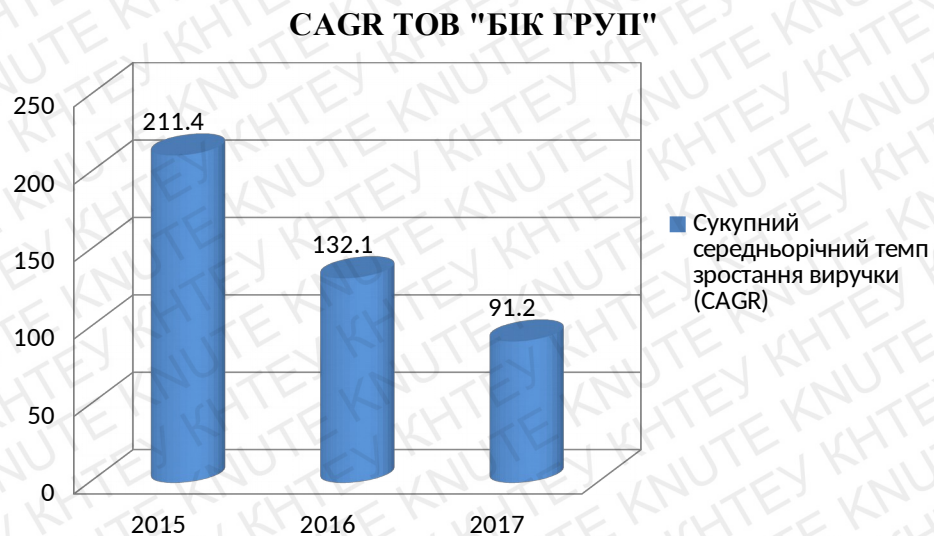

Рис. 2.7. Динаміка сукупного середньорічного темпу зростання виручки (CAGR) ТОВ «БІК ГРУП» за 2014-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Для того, щоб мати краще уявлення про фінансове становище суб'єкта господарювання необхідно провести аналіз показників його діяльності. Для цього використано звітність ТОВ «БІК ГРУП» (додатки Б, В, Г, Д, Е). Детально розглянуто в пп. 3.2.

Таким чином, аналізуючи діяльність ТОВ «БІК ГРУП», варто відзначити, що в цілому спостерігається тенденція до зростання, оскільки показники діяльності суб'єкта господарювання, зростають, наприклад рентабельність активів зросла на 11,57 %, а ріст прибутку склав 98,55 %.

2.2. Організаційно-інформаційна модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Побудова організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання ґрунтується на визначенні її як одного з прийомів формалізації контрольного процесу в управлінні суб'єктом господарювання. Важливим принципом побудови організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності є забезпечення повноти інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та її економічних наслідків.

Виходячи зі сказаного, організаційно-інформаційна модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є стислою характеристикою контрольного процесу щодо його мети і завдань, суб'єктів і об'єктів дослідження, системи показників, які визначають параметри об'єктів, інформаційного та методичного забезпечення.

Ефективність фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання значною мірою залежить від здатності аналізу та контролю досліджувати та передбачати фінансові результати як наслідок руху різноспрямованих грошових потоків, розподілених у часі. Забезпечення ефективного управління діяльністю суб'єкта господарювання вимагає визначення місця і ролі етапів контрольного процесу не тільки відповідно до етапів облікового процесу за рівнями електронної системи обробки інформації, але і виходячи з причинно-обумовлених зв'язків між здійсненням конкретних операцій і отриманням відповідних прибутків або збитків.

Виходячи з цього, контроль має сприяти отриманню суб'єктом господарювання необхідної інформації щодо фінансово-господарської діяльності з метою оцінки її доцільності, правомірності та ефективності стосовно економічних ситуацій, які є причиною цієї діяльності. Це означає, що формування методики аналізу, контролю і прогнозування фінансових результатів вимагає конкретизації складових аналітично-контрольного

процесу у межах організаційно-інформаційної моделі відповідно до причин здійснення окремих видів фінансово-господарських операцій [83, с. 86-87].

Таким чином, для формалізації контролю складають організаційно-інформаційну модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання, яка містить шість взаємопов'язаних блоків. Структуру організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Організаційно-інформаційна модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

1 блок - мета і завдання контролю податкової звітності суб'єкта господарювання	
1.1. Мета	1.2. Завдання
Метою контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є підтвердження (або не підтвердження) правильності нарахування та сплати податків та зборів до бюджету, оцінка ефективності управління суб'єкта господарювання, в частині оподаткування	• перевірка первинної документації, правильність її відображення в обліку та звітності у системі оподаткування; • перевірка правильності нарахування податків і зборів, своєчасності сплати до бюджету; • перевірка достовірності податкової звітності; • оцінка відповідності нормам податкового законодавства податкової звітності; • виявлення та аналіз порушень у частині нарахування та сплати податків та зборів; • профілактика порушень щодо нарахування та сплати податків у податковій сфері.
2 блок - об'єкти і суб'єкти контролю податкової звітності суб'єкта господарювання	
2.1. Об'єкти	2.2. Суб'єкти
податкові правовідносини між контролюючими органами та платниками податків щодо правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів, правильності складання та своєчасності подання податкових декларацій (розрахунків), а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства	• державні органи спеціальної компетенції; • підконтрольні суб'єкти; • податкові агенти

Продовження табл. 2.1

3 блок - система економічних показників контролю податкової звітності суб`єкта господарювання	
3.1. Абсолютні вартісні показники, джерелом яких є облік при проведенні контролю податкової звітності суб`єкта господарювання	3.2. Відносні показники, які є наслідком аналітичної обробки облікової інформації при проведенні контролю податкової звітності суб`єкта господарювання
• абсолютна величина податків і зборів суб`єкта господарювання в цілому та за його видами; • абсолютна величина доходів та витрат суб`єкта господарювання в цілому та за їх видами; • абсолютна величина фінансових результатів суб`єкта господарювання в цілому та за його складовими; • залишки активів, капіталу і зобов`язань суб`єкта господарювання; • абсолютні показники динаміки доходів, витрат, фінансових результатів, податкових зобов`язань суб`єкта господарювання	• відносні показники структури та динаміки доходів, витрат та фінансових результатів суб`єкта господарювання; • відносні показники структури та динаміки податків і зборів суб`єкта господарювання; • відносні показники інтенсивності процесів (коефіцієнти доходності, рентабельності, витратомісткості)
4 блок - інформаційне забезпечення контролю податкової звітності суб`єкта господарювання	
4.1. Зовнішня інформація для контролю податкової звітності суб`єкта господарювання	4.2. Внутрішня інформація для контролю податкової звітності суб`єкта господарювання
• Правова • Нормативна • Довідкова	• Планова • Фактографічна
5 блок - методичні прийоми обробки первинної інформації в контролі податкової звітності суб`єкта господарювання	
5.1. Економіко-логічні методи при проведенні контролю податкової звітності суб`єкта господарювання	5.2. Економіко-математичні методи при проведенні контролю податкової звітності суб`єкта господарювання
Методи детермінованого факторного аналізу: • Методи елімінування • Логарифмічний метод • Інтегральний метод Методи загального аналізу: • Методи порівняння і групування • Методи відносних показників • Методи середніх величин та індексів • Деталізація • Методи балансового зв`язку • Графічні методи • Методи комплексної оцінки	• Методи обробки динамічних рядів • Методи кореляційно-регресійного аналізу • Методи моделювання • Методи економічної кібернетики • Методи дослідження операцій • Економетричні методи • Методи математичного програмування

Закінчення табл. 2.1

6 блок - узагальнення і реалізація результатів контролю податкової звітності суб'єкта господарювання	
6.1. Узагальнення результатів контролю податкової звітності суб'єкта господарювання	6.2. Реалізація результатів контролю податкової звітності суб'єкта господарювання
• систематизація інформації; • кількісна оцінка втрачених прибутків або потенційного збільшення прибутків суб'єкта господарювання, в рамках перевірки податкової звітності; • оцінка податкового навантаження суб'єкта господарювання; • контроль заборгованості за податками і зборами суб'єкта господарювання; • оцінка стану податкових розрахунків; • оцінка упущеної вигоди мінімізації податкових платежів; • оцінка вірогідності прогнозованих фінансових результатів суб'єкта господарювання, в рамках перевірки податкової звітності; • розробка багатоваріантних заходів щодо поліпшення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання у майбутньому періоді, в рамках перевірки податкової звітності; • застосування коефіцієнтного аналізу у виборі режиму оподаткування суб'єкта господарювання; • оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури суб'єкта господарювання для реалізації запропонованих заходів	• оцінка заходів поліпшення фінансових результатів з точки зору їх найбільшої відповідності фінансовій стратегії суб'єкта господарювання, в рамках перевірки податкової звітності; • вибір оптимального варіанту заходів щодо поліпшення показників податкової звітності суб'єкта господарювання; • прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів; • доведення прийнятого рішення до виконавців; • забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень

Джерело: розроблено автором на основі [83]

Послідовна реалізація елементів наведеної вище організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання за відсутності надзвичайних обставин забезпечує досягнення поставленої мети [83, с. 87-89].

На особливу увагу заслуговує інформаційна компонента наведеної вище моделі. В організаційно-інформаційній моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання економічну інформацію класифіковано за

ознакою середовища, у якому вона утворюється, що призводить до її розподілення на зовнішню та внутрішню. Подальша деталізація передбачає класифікацію економічної інформації за джерелами її формування та напрямками використання.

Розподілення інформації за джерелами формування є надзвичайно важливим для ієрархічної побудови вхідних інформаційних потоків на основі взаємної підпорядкованості інформаційних джерел.

Джерелом правової інформації є законодавство України. Правова інформація міститься у законодавчих актах вищої юридичної сили, до яких належать закони України, що регулюють діяльність суб'єкта господарювання у галузі фінансових, господарських та трудових відносин.

Нормативна інформація надходить з постанов Кабінету Міністрів України, Національного банку України, наказів Міністерства фінансів України, Державного Комітету статистики України, інших міністерств та відомств. Нормативна інформація не може вступати у протиріччя з правовою інформацією. Важливим джерелом нормативної інформації щодо фінансових результатів є затверджені наказом Міністерства фінансів України План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування. Серед основних документів даної групи, що містять інформацію про доходи, витрати і прибуток, треба назвати національні і міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, директиви ЄС, рекомендації науково-практичних конференцій.

Довідкова інформація міститься у стандартах, прайс-листах, довідниках, каталогах. Інформація, що надходить з даного джерела, не має обов'язкового характеру і враховується аналітиками в міру її необхідності для вирішення управлінських завдань.

Планова інформація надходить з фінансових планів, бізнес-планів, інвестиційних проектів, кошторисів. На відміну від попередніх видів інформації, вона формується безпосередньо на суб'єкті господарювання, виходячи з потенційних можливостей його розвитку, вимог чинного

законодавства та відповідних директивних документів, з урахуванням нормативно-довідкової інформації стосовно обліку, контролю та аналізу доходів, витрат і прибутку [83, с. 90].

Основними джерелами фактографічної інформації щодо податкової звітності суб'єкта господарювання є облік. Додатковими є позаоблікові джерела фактографічної інформації, до яких належать накази, доповідні та пояснювальні записки, протоколи виробничих нарад, акти ревізій, аудиторські висновки. Фактографічна інформація має відображати фактичний стан доходів, витрат та прибутку суб'єкта господарювання, а також внутрішні та зовнішні чинники, що його обумовлюють.

Класифікація інформації щодо податкової звітності суб'єкта господарювання за напрямками використання має на меті, перш за все, забезпечення таких функцій управління, як аналіз, контроль і прогнозування: правова, нормативна та довідкова інформація використовується для оцінки, контролю і прогнозування відповідності показників чинному законодавству, директивним документам, стандартам бухгалтерського обліку; планова інформація є базою порівняння для аналізу і контролю виконання плану та факторного аналізу показників; фактографічна інформація застосовується для характеристики абсолютної величини, складу і структури фінансових ресурсів за певний період, на її основі здійснюється аналіз, контроль і прогнозування податкової звітності суб'єкта господарювання.

Отримання, обробка, передача та зберігання інформації щодо показників податкової звітності суб'єкта господарювання передбачає застосування системи економічних показників. У наведеній вище організаційно-інформаційній моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання економічні показники розподілено на дві групи, які відображають рух інформаційних потоків у системі управління:

- абсолютні показники застосовуються переважно для передачі первинної (вхідної) інформації з метою кількісної оцінки параметрів досліджуваного об'єкта;

- відносні показники формуються внаслідок обробки первинної інформації і по відношенню до абсолютних є вторинними, такими, що утворюються у вихідних потоках інформаційної системи управління [83, с. 91].

Треба зауважити, що такий розподіл економічних показників є до деякої міри умовним і стосується, перш за все, фактографічної інформації. Що ж до правової, нормативної, довідкової, планової інформації, то ряд первинних даних може передаватися за допомогою відносних показників (ставки податку, облікова ставка НБУ, нормативи фінансової стійкості тощо). Разом з тим, у вихідних інформаційних потоках трапляються абсолютні показники, які утворюються внаслідок економічної обробки інформації і характеризують сукупні доходи, сукупні витрати, прибуток, а також абсолютні відхилення цих та аналогічних показників від їх планових та попередніх значень.

Важливим елементом організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є методичне забезпечення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання. Методичні прийоми обробки економічної інформації, які включено до організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання, дозволяють здійснити загальний аналіз податкових зобов'язань, аналіз формування фінансових результатів суб'єкта господарювання, аналіз їх розподілу і використання, аналіз рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності суб'єкта господарювання, оцінку податкових розрахунків, коефіцієнтний аналіз у виборі режиму оподаткування суб'єкта господарювання, оцінка можливої мінімізації податкових платежів суб'єктом господарювання.

Узагальнення і реалізація результатів контролю податкової звітності суб'єкта господарювання передбачає: узагальнення результатів (систематизація інформації; кількісна оцінка втрачених прибутків або потенційного збільшення прибутків, в рамках перевірки податкової звітності;

оцінка податкового навантаження; контроль заборгованості за податками і зборами; оцінка стану податкових розрахунків; оцінка упущеної вигоди мінімізації податкових платежів; оцінка вірогідності прогнозованих фінансових результатів, в рамках перевірки податкової звітності; розробка багатоваріантних заходів щодо поліпшення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання у майбутньому періоді, в рамках перевірки податкової звітності; застосування коефіцієнтного аналізу у виборі режиму оподаткування суб'єкта господарювання; оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів) та реалізація результатів (оцінка заходів поліпшення фінансових результатів з точки зору їх найбільшої відповідності фінансовій стратегії суб'єкта господарювання, в рамках перевірки податкової звітності; вибір оптимального варіанту заходів щодо поліпшення показників податкової звітності суб'єкта господарювання; прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів; доведення прийнятого рішення до виконавців; забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень).

Послідовність контролю податкової звітності суб'єкта господарювання визначається потребою поетапного розкриття економічної інформації відповідно до його мети і завдань, характеристику яких наведено в організаційно-інформаційній моделі [83, с. 91-92].

Таким чином, роль контролю в управлінні фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання полягає в тому, що він є однією з найважливіших функцій, на основі якої реалізуються принципи об'єктивності та ефективності управління суб'єктом господарювання. Організаційно-інформаційна модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є стислою характеристикою контрольного процесу щодо його мети і завдань, суб'єктів і об'єктів дослідження, системи показників, які визначають параметри об'єктів, інформаційного та методичного забезпечення.

2.3. Особливості облікового відображення операцій розрахунків за податками суб`єкта господарювання

Суб`єкти господарювання для цілей оподаткування зобов`язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов`язаних з визначенням об`єктів оподаткування та податкових зобов`язань, на підставі первинних документів, реєстрів обліку, фінансової звітності, інших документів, пов`язаних з обчисленням і сплатою податків та зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Метою ведення обліку є формування повної та достовірної інформації про господарські операції, що були здійснені платником податків протягом податкового звітного періоду з огляду на вимоги норм податкового законодавства, забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів для контролю за правильністю нарахування, повнотою та вчасністю перерахування податків, зборів, обов`язкових платежів.

Для того, щоб забезпечувати виконання своїх функцій, облік в оподаткуванні повинен будуватися за трирівневою структурою: первинні документи, реєстри обліку, податкову звітність.

Первинний документ – це документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує факт її здійснення. Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності на підставі даних, не підтверджених відповідно оформленими первинними документами. Форми первинних документів, що використовуються в обліку з метою оподаткування можуть бути встановлені чинним податковим законодавством (податкові накладні). Якщо форми первинних документів не встановлені податковим законодавством, то використовуються первинні документи бухгалтерського обліку (накладні, рахунки, акти виконаних робіт тощо). Платник податку може сам розробляти необхідні первинні документи, за умови, що вони не були визначені законодавчо.

Первинні облікові документи повинні містити такі обов'язкові реквізити: назва документа; дата та місце складання; назва суб'єкта господарювання; зміст і обсяг та одиницю виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис особи, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується в реєстрах синтетичного й аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Основне інформаційне навантаження несе рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами», до якого відкриті такі субрахунки: 641 «Розрахунки за податками»; 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»; 643 «Податкові зобов'язання»; 644 «Податковий кредит».

Для оптимізації обліку розрахунків за податками і платежами доцільно до першого і другого субрахунків відкрити субрахунки четвертого порядку. Наприклад, до субрахунку 641 «Розрахунки за податками»: 6411 «Розрахунки за податком на додану вартість», 6412 «Розрахунки за податком на прибуток підприємства», 6413 «Розрахунки за податком з доходів фізичних осіб» [46, с. 15-18]. Крім того, використовуються рахунки: 17 «Відстрочені податкові активи», 54 «Відстрочені податкові зобов'язання», 98 «Податки на прибуток», 79 «Фінансові результати», 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Кореспонденція рахунків для відображення в бухгалтерському обліку податкових платежів суб'єкта господарювання наведено в таблиці 2.2 [4, 5, 8, 40, 42, 59, 61, 76, 77, 93].

Податкові облікові реєстри – це форми систематизації даних податкового обліку за звітний (податковий) період, які згруповані відповідно до вимог податкового законодавства. Податкові реєстри призначені для систематизації та накопичення інформації, яка міститься в первинних документах, аналітичних даних обліку для відображення в податковій

декларації (наприклад – реєстр первинних документів, які дають право на податковий кредит з ПДВ (квитки, чеки, рахунки)).

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку податковими платежами суб'єкта господарювання

Господарські операції	Рахунки	
	дебет	кредит
Рахунок 981 «Податок на додану вартість»		
1.1. Нараховано податковий кредит за податком на додану вартість	981	63
1.2. Нараховано суму податкового зобов'язання з податку на додану вартість	70	981
1.3. Відображено суму податкового зобов'язання, що належить до сплати в бюджет	981	64
Рахунок 982 «Податок на доходи працівників»		
2.1. Нараховано суму податку з доходів працівників	66	982
2.2. Відображено суму податку з доходів працівників для сплати в бюджет	982	64
Рахунок 983 «Податок на прибуток»		
3.1. Нараховано податок на прибуток	79	983
3.2. Відображено суму податку на прибуток, що належить для сплати в бюджет	983	964
Рахунок 984 «Податки на інші об'єкти та за спрощеною системою оподаткування»		
4.1. Відображено суми податків за іншими об'єктами та за єдиною системою оподаткування, що належать для сплати в бюджет	79	981
4.2. Нараховано суму податків на інші об'єкти та за єдиною системою оподаткування	981	64

Джерело: розроблено автором на основі [4, 5, 8, 40, 42, 59, 61, 76, 77, 93]

Реєстри обліку за податками і платежами, крім спеціальних, пов'язаних з податком на додану вартість, кожен суб'єкт господарювання розробляє та впроваджує в практику самостійно, що закріплено в Положенні про облікову політику підприємства. Реєстри обліку (наприклад, картка рахунку, картка

субконто, аналіз субконто, оборотно-сальдова відомість, головна книга) не наділені статусом податкового звіту і відповідно не надаються до податкового органу у складі декларації; зберігаються у платника податку протягом періоду, визначеного законодавством, надаються на вимогу контролюючого органу фіскальної служби при здійсненні перевірок .

Податкова звітність (податкова декларація, розрахунок) – документ, що подається платником податків контролюючому органу в строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та сплаченого податку [46, с. 19].

Форми податкових декларацій встановлюється Державною фіскальною службою України, Міністерством фінансів України. Форма податкової декларації повинна містити необхідні обов'язкові реквізити та відповідати нормам і змісту відповідних податку та збору. Обов'язкові реквізити – це інформація, яку повинна містити форма податкової декларації та за відсутності якої документ втрачає свій визначений статус.

Податкова декларація повинна містити такі обов'язкові реквізити:

- тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий);
- звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація;
- повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами;
- код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер;
- місцезнаходження (місце проживання) платника податків;
- найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
- дата подання звіту (або дата заповнення – залежно від форми);
- ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток або

інші відомості посадових осіб платника податків;

- підписи платника податку – фізичної особи або посадових осіб платника податку, засвідчені печаткою платника податку (за наявності).

Достатнім підтвердженням справжності документа податкової звітності є наявність оригіналу підпису уповноваженої особи на документі у паперовій формі або наявність в електронному документі електронного цифрового підпису платника податку.

Податкова декларація подається за звітний період контролюючому органу, в якому перебуває на обліку платник податків. Платник податків зобов'язаний за кожний звітний період подавати податкові декларації щодо кожного окремого податку, платником якого він є, незалежно від того, чи провадив такий платник податку господарську діяльність у звітному періоді. Податкова декларація подається за вибором платника податків в один із таких способів:

- особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

Платники податків, що належать до великих і середніх суб'єктів господарювання, подають податкові декларації до контролюючого органу в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством. Прийняття податкової декларації є обов'язком контролюючого органу. Під час прийняття податкової декларації уповноважена посадова особа контролюючого органу, в якому перебуває на обліку платник податків, зобов'язана перевірити наявність та достовірність заповнення всіх обов'язкових реквізитів. Інші показники, зазначені в податковій декларації

платника податків, до її прийняття перевірки не підлягають. За умови дотримання платником податків вимог цієї статті посадова особа контролюючого органу, в якому перебуває на обліку платник податків, зобов'язана зареєструвати податкову декларацію платника датою її фактичного отримання контролюючим органом.

Податкова декларація, надана платником, вважається прийнятою за наявності на всіх аркушах, з яких складається податкова декларація, та за бажанням платника податків на її копії позначки (штампу) контролюючого органу, яким отримана податкова декларація, із зазначенням дати її отримання, або квитанції про отримання податкової декларації у разі її подання засобами електронного зв'язку, або поштового повідомлення з позначкою про вручення контролюючому органу у разі надсилання податкової декларації поштою.

Терміни подання податкової декларації залежать від звітного (податкового) періоду, за який вона подається (табл. 2.3). Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем [46, с. 19-22].

Таблиця 2.3

Терміни подання податкової звітності

Звітний (податковий) період	Терміни подання
календарний місяць	протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця
календарний квартал	протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя)
календарний рік	протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року

Джерело: розроблено автором на основі [46]

Організація облікового процесу розрахунків за податками відображено на рис. 2.8 та передбачає п'ять етапів [43, с. 6-7]:

- формування первинної документації з обліку розрахунків з бюджетом за податками і платежами;
- облікові реєстри;
- складання податкової звітності;
- організація своєчасного та правдивого подання податкової звітності;
- організація системи контролю на суб'єкті господарювання за розрахунками з бюджетами за податками і платежами.

Первинний облік розрахунків за податками

Оформлення господарської операції, приймання первинних документів та їх перевірка на наявність заповнення реквізитів

Поточний облік розрахунків за податками

Первинна інформація про податки в облікових реєстрах синтетичного та аналітичного обліку, визначення податкових зобов'язань

Підсумковиц облік розрахунків за податками

Звірка записів реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, складання звітності

Рис. 2.8. Послідовність організації облікового процесу розрахунків з бюджетом за податками

Джерело: розроблено автором на основі [43]

Податковими правопорушеннями є протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та (або) їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених Податковим кодексом України та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Коли платником податку є юридична особа чи її відокремлений підрозділ, то до адміністративної відповідальності за порушення податкового законодавства можуть бути притягнуті їх посадові особи. Відповідно до чинного законодавства платник податку може бути притягнутий до відповідальності в разі:

- ухиляння від сплати податкуів та інших обов'язкових платежів;
- заниження об'єкта оподаткування;
- невчасної сплати податку, збору, іншого обов'язкового платежу;
- неподання або невчасного подання податкових декларацій, розрахунків, інших документів, необхідних для обчислення податків, обов'язкових платежів до податкових органів;
- неподання або невчасного подання до банку платіжних доручень на сплату податків, інших обов'язкових платежів;
- недопущення перевіряючих для обстеження приміщень, що використовуються для отримання доходів.

За порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності (рис. 2.9).

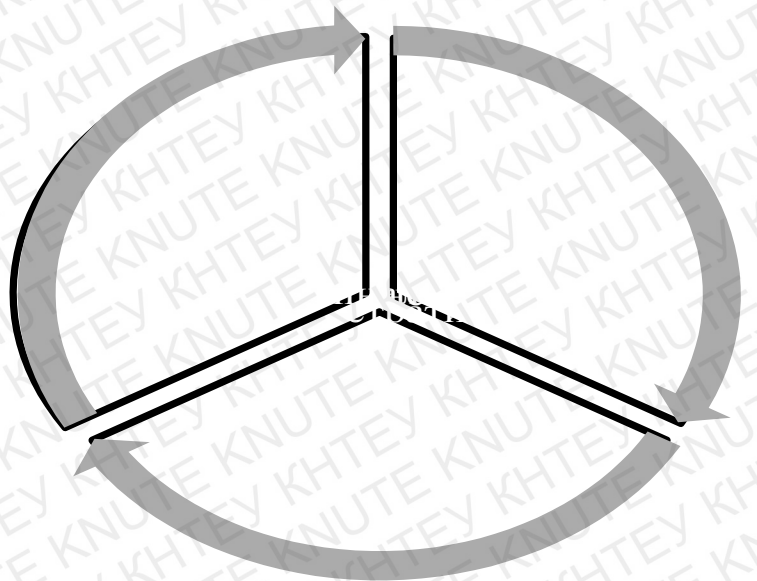

Рис. 2.9. Види відповідальності при контролі податкової звітності

Джерело: розроблено автором

Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних санкцій або пені. Штрафна санкція є платою у вигляді фіксованої суми або відсотків, що стягується з платника податку у зв'язку з порушенням ним вимог чинного законодавства, контроль за дотриманням яких покладено на податкові органи. А пеня є сумою коштів у вигляді відсотків, нарахованих на суми грошових зобов'язань, не сплачених у встановлені законодавством строки. Після закінчення встановлених строків погашення узгодженого грошового зобов'язання на суму податкового боргу нараховується пеня.

Особливістю відповідальності за порушення податкового законодавства є її компенсаційно-каральний характер, який полягає в необхідності відшкодування державі збитків, що виникли внаслідок недотримання надходжень до бюджетів усіх рівнів від податків та зборів. Тобто відповідальність за порушення податкового законодавства об'єднує дві різні моделі юридичної відповідальності: правовідновлювальну або компенсаційну та штрафну або каральну. Саме це підкреслює Податковий кодекс України [69]: притягнення до фінансової відповідальності платників податків за порушення законодавства з питань оподаткування не звільняє їх посадових осіб за наявності відповідних підстав від притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності.

Адміністративна відповідальність є засобом адміністративного впливу на порушників податкового законодавства із застосуванням адміністративно-правових норм, підставою для якої є наявність складу адміністративного правопорушення – винної або необережної дії чи бездіяльності, що посягає на захищені законом суспільні відносини, за яку законодавством передбачена адміністративна відповідальність. Особливості адміністративної відповідальності полягають у: застосуванні до фізичних осіб та посадовців, винних у податкових правопорушеннях; застосуванні щодо найменш значних податкових правопорушень, які за своїм характером відповідно до закону не тягнуть кримінальної відповідальності; застосуванні за відсутності тяжких правових наслідків, тому, що вона не тягне за собою судимості.

Кримінальна відповідальність застосовується за доведення винності, протиправності, умислу та особливо тяжких наслідках податкового злочину. Характеризується особливостями: суб'єктами є виключно фізичні особи; регулюється нормами Кримінального кодексу України; встановлюється в судовому порядку; має процесуальні особливості. Особа, яка вперше вчинила протиправні діяння, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності сплатила податки та інші обов'язкові платежі, а також відшкодувала збитки, завдані державі невчасною сплатою. Якщо особа, яка була раніше судимою за ухиляння від сплати податків, не сплатить штраф, визначений вироком, то суд замінює несплачений штраф позбавленням волі. Несплатена сума штрафу замінюватиметься позбавленням волі із розрахунку один день позбавлення волі за вісім неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Такі штрафні санкції можуть бути замінені позбавленнями волі у межах від 5 до 10 років.

Дисциплінарні санкції становлять форми впливу адміністрації суб'єкта господарювання за здійснення дисциплінарних провин, пов'язаних з податковими правопорушеннями. Дані правопорушення перебувають на перетині адміністративної і дисциплінарної відповідальності, в основі яких лежить невиконання чи неналежне виконання обов'язків зі сплати податку платником, як працівником конкретного суб'єкта господарювання. При невиконанні цим працівником персональних функцій у процесі обліку, розрахунку та сплати податків і зборів відповідальність настає у встановленому трудовим законодавством порядку [46, с. 23-31].

Таким чином, податки, які сплачують суб'єкти господарювання впливають на фінансові результати, саме тому неповне нарахування і сплата податків, несвоєчасне складання податкової звітності, помилки при організації обліку податкових платежів передбачають застосування санкцій. У сучасних умовах ринкових відносин особливо актуальною є роль обліку, аналізу та контролю податкової звітності як невід'ємної частини системи управління діяльністю суб'єкта господарювання.

Висновки до розділу 2

ТОВ «БІК ГРУП» створено з метою одержання прибутку. ТОВ «БІК ГРУП» проводить наступну діяльність: рекламні агентства; друкування іншої продукції; виробництво інших виробів із пластмас; інші роботи із завершення будівництва; організування інших видів відпочинку та розваг. Для оцінки діяльності ТОВ «БІК ГРУП» проаналізовано показники, які характеризують його ринкову привабливість. При цьому, варто відзначити, що в цілому спостерігається тенденція до зростання, оскільки показники діяльності суб'єкта господарювання, зростають, наприклад рентабельність активів зросла на 11,57 %, а ріст прибутку склав 98,55 %.

Побудова організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання ґрунтується на визначенні її як одного з прийомів формалізації контрольного процесу в управлінні суб'єктом господарювання. Важливим принципом побудови організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є забезпечення повноти інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та її економічних наслідків. Організаційно-інформаційна модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є стислою характеристикою контрольного процесу щодо його мети і завдань, суб'єктів і об'єктів дослідження, системи показників, які визначають параметри об'єктів, інформаційного та методичного забезпечення.

Податки, які сплачують суб'єкти господарювання впливають на фінансові результати, саме тому неповне нарахування і сплата податків, несвоєчасне складання податкової звітності, помилки при організації обліку податкових платежів передбачають застосування санкцій. У сучасних умовах ринкових відносин особливо актуальною є роль обліку, аналізу та контролю податкової звітності як невід'ємної частини системи управління діяльністю суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Етапи проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Важливою передумовою забезпечення належної організації процесу контролю податкової звітності є створення середовища для партнерських відносин між контролюючими податковими органами та суб'єктами господарювання. Організація контролю податкової звітності передбачає управління системою заходів з контролю за виконанням податкових зобов'язань, що здійснюється посадовими особами в межах своєї компетенції шляхом використання форм податкового контролю, передбачених податковим та іншим законодавством.

Органи фіскальної служби є контролюючими органами щодо податків, які справляються до бюджетів та державних цільових фондів, крім тих, контроль за сплатою яких покладено на митні органи, а також стосовно законодавства, контроль за дотриманням якого покладається на органи державної податкової служби.

Контроль податкової звітності суб'єкта господарювання доцільно здійснювати у кілька етапів, кожен з яких має відповідати нормам податкового права, проводитись у логічній послідовності та спрямовуватись на досягнення необхідного результату, а саме виявлення зловживань у сфері оподаткування та вжиття заходів для уникнення цього явища у майбутньому. Відтак, етапи здійснення контролю податкової звітності мають спільні цілі та завдання, оскільки процес контролю спрямований на забезпечення законності в податковій сфері [54, с. 59-61]. У науковій літературі [3, 23, 39, 58, 64, 84, 91] немає однозначного підходу щодо визначення кількості етапів здійснення контролю податкової звітності та їх змісту. На рис. 3.1. відображено організацію контролю податкової звітності [22, с. 88].

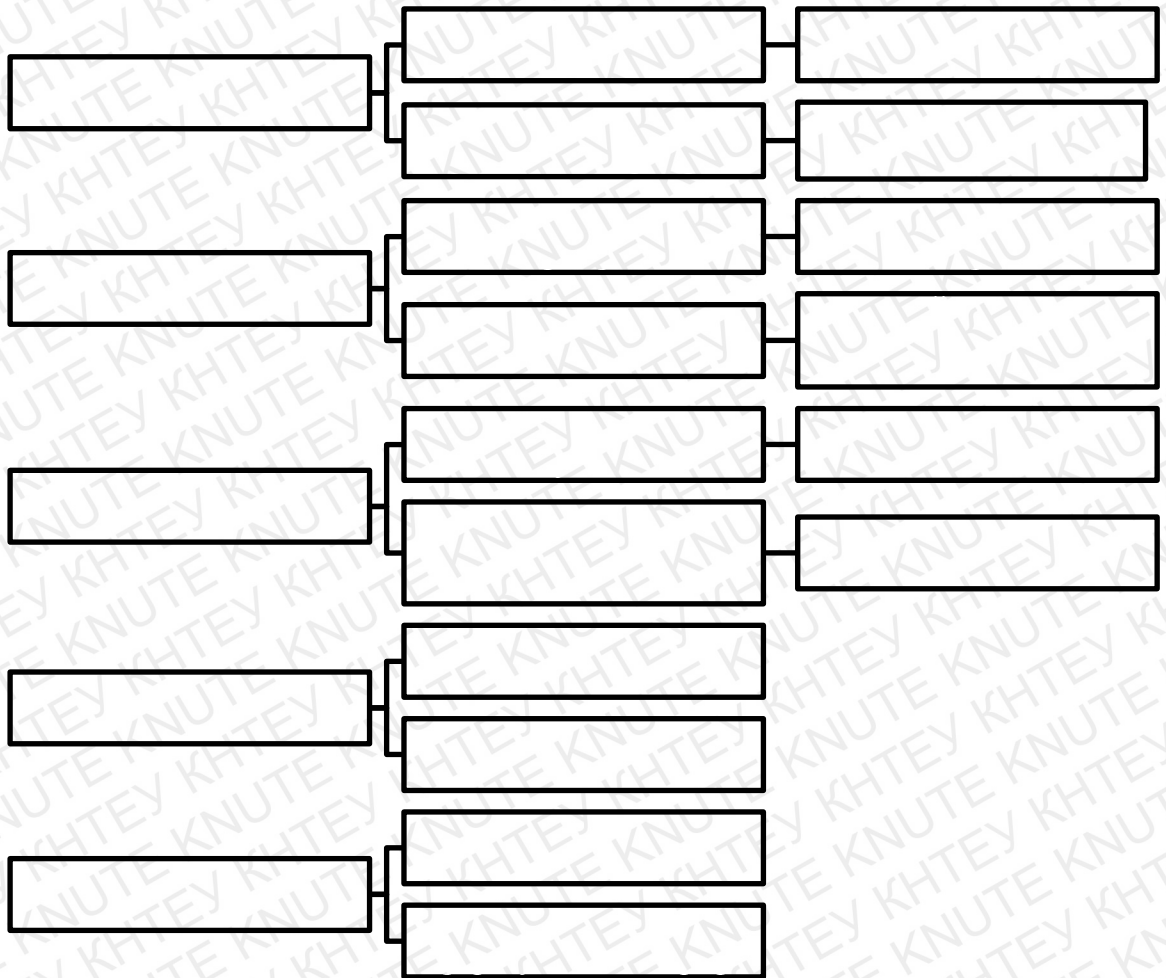

Рис. 3.1. Етапи контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором на основі [22]

Розглянемо більш детально етапи контролю податкової звітності суб'єкта господарювання:

- переддослідний (планування контролю податкової звітності) – це система прийомів і методів планування перевіркової роботи відповідно до завдань контролю, наприклад, виявлення податкових правопорушень. Під час планування контрольно-перевірочних заходів, зокрема не включених до плану-графіка податкових перевірок, органи контролю вивчають наявні податкові, бухгалтерські, фінансові, банківські та інші звітні дані, матеріали попереднього контролю і камеральних перевірок, іншу інформацію, що характеризує господарську діяльність і фінансовий стан об'єкта контролю;

- організаційний (доперевірочний превентивний контроль податкової звітності) – здійснюється на основі комплексного та глибокого аналізу і розрахунків зобов'язань платника податків перед бюджетом, податкових декларацій, документів обліку, що сприяє забезпеченню об'єктивності оцінки доцільності прийняття або неприйняття рішень про здійснення контрольних-перевірочних заходів. За результатами доперевірочного аналізу виявляються податкові ризики у діяльності платника податків, що можуть свідчити про ймовірні порушення податкового законодавства, які необхідно дослідити при проведенні перевірки. Таким чином, основною метою превентивного контролю, що має базуватись на принципах єдності, цілеспрямованості, оперативності, комплексності та поетапності, є підготовка максимально ефективного проведення контрольних заходів, вироблення оптимальної стратегії майбутньої податкової перевірки, що забезпечує раціональне використання всіх необхідних методів контролю податкової звітності;
- технологічний поточний контроль податкової звітності полягає у здійсненні безпосередніх контрольних-перевірочних заходів, у ході яких податковий інспектор перевіряє показники фактичної діяльності суб'єкта господарювання з показниками, поданими ним до податкової інспекції;
- на заключному етапі контролю податкової звітності (крім камеральних та електронних перевірок) складають акт чи довідку податкової перевірки, що підписуються податковим інспектором і посадовими особами об'єкта контролю. Акт складається у разі встановлення під час перевірки порушень. У ньому систематизуються матеріали перевірки, реєструються виявлені факти порушень, зловживань, групуючись за однорідними ознаками, наприклад за видами податків. У разі відсутності

порушень податкового законодавства податковим інспектором за результатами перевірки складається довідка, а контрольні дії щодо суб'єкта господарювання вважаються завершеними;

- результативний (виконання приписів). Основною формою реалізації результатів податкової перевірки, у ході якої виявлено порушення, є повідомлення-рішення за результатами такої перевірки. У повідомленні-рішенні вказується інформація щодо нарахування (зменшення) грошового зобов'язання, зменшення (збільшення) суми бюджетного відшкодування та/або зменшення від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток або від'ємного значення суми ПДВ. Податкове повідомлення-рішення вважається надісланим платнику податків, якщо його передано посадовій особі такого платника податків під розписку або надіслано листом з повідомленням про вручення. У податковому повідомленні-рішенні вказується також обсяг застосовуваних контролюючими органами до платника податків штрафних санкцій за порушення податкового законодавства.

Кожен із зазначених етапів здійснення контролю податкової звітності не є самостійним, виникнення та існування кожної наступної стадії є умовою виконання необхідних контрольних дій на попередній [54, с. 61-64].

Контроль податкової звітності здійснюється посадовими особами контролюючих органів у конкретних законодавчо закріплених формах: ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності; перевірки та звірки щодо дотримання законодавства. Основні правила проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання [54, с. 65-66]:

- ✓ наявність посвідчення та направлення на перевірку, виписаного окремо на кожного податкового інспектора, а у випадках, передбачених законодавством, ще й рішення керівника податкової інспекції;

- ✓ тривалість податкових перевірок не має перевищувати законодавчо встановлених термінів, а їх хід – нормального режиму роботи суб'єкта господарювання;
- ✓ можливість вилучення у суб'єкта господарювання лише копій фінансово-господарських і бухгалтерських документів, що свідчать про порушення податкового законодавства. Вилучення оригіналів зазначених документів здійснюється виключно у випадках, передбачених кримінально-процесуальними законами, та за рішенням суду.

Варто звернути увагу на послідовність проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання (рис. 3.2) [36, с. 378].

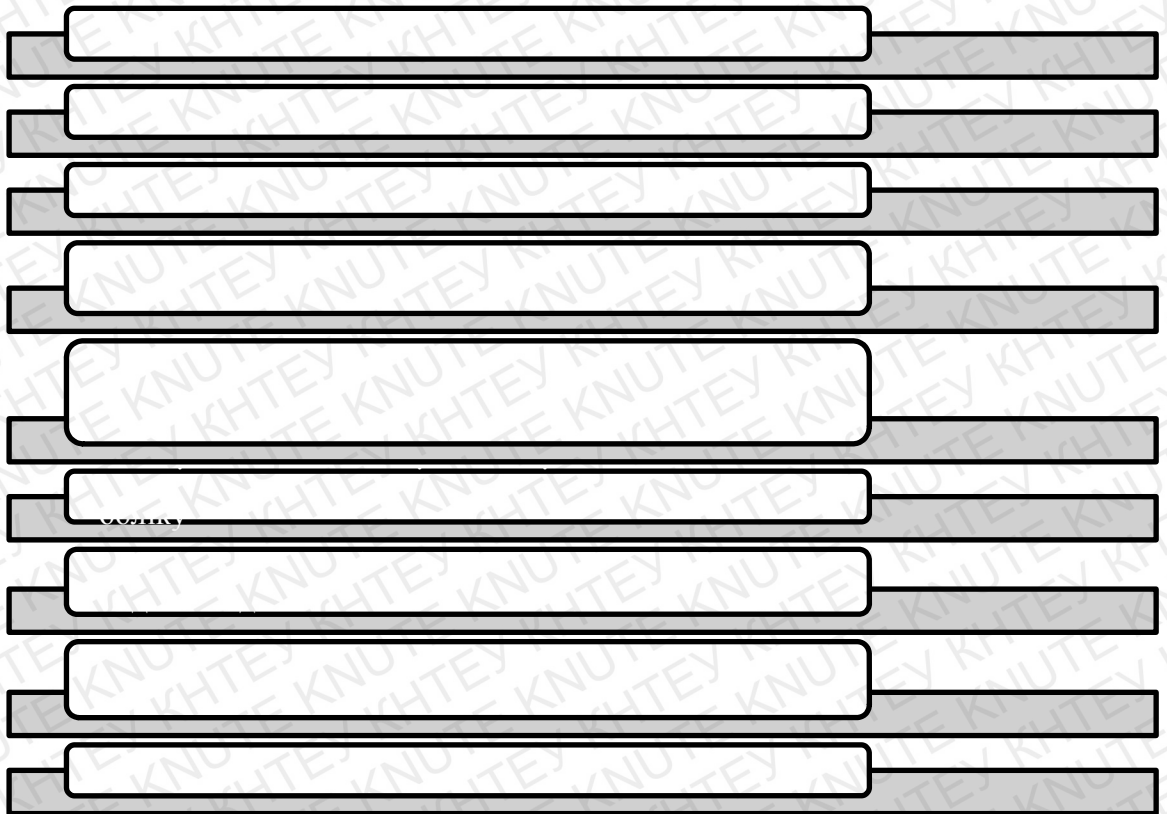

Рис. 3.2. Послідовність проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором на основі [36]

Розглянемо форми контролю податкової звітності. Камеральна перевірка податкової звітності дозволяє податковим органам оперативно

реагувати на порушення податкового законодавства. Основною метою проведення такої перевірки є встановлення правильності нарахування сум податкових платежів і заповнення форм звітів з метою виявлення арифметичних або методологічних помилок. Зокрема, об'єктом перевірки є:

- наявність необхідних платіжних документів;
- складання податкових декларацій і розрахунків;
- арифметичний підрахунок підсумкових сум податкових зобов'язань, що підлягають сплаті до відповідного бюджету;
- дотримання встановлених термінів сплати податків і зборів;
- правильність застосування ставок податків і податкових пільг;
- правильність відображення показників, необхідних для обчислення бази оподаткування.

Камеральна перевірка податкової звітності здійснюється протягом 30 календарних днів, що настають за граничним терміном отримання податкової звітності. За результатами камеральної перевірки, у разі встановлення порушень, складається акт, а у разі відсутності порушень органом контролю складається відповідна довідка.

Особливості здійснення камеральної перевірки податкової звітності:

- спрощений процесуальний порядок проведення, тобто здійснення камеральної перевірки не потребує спеціального рішення керівника та направлення на її проведення;
- менш сувора регламентація процесуального режиму;
- проводиться без здійснення будь-яких інших видів перевірок;
- проводиться як відносно юридичних, так фізичних осіб, при цьому згода платника податків на перевірку та його присутність під час її проведення не обов'язкова.

Документальна перевірка податкової звітності є перевіркою, предметом якої є: своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх податків і зборів; дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи; дотримання

роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами).

Документальна перевірка податкової звітності проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, реєстрів обліку, ведення яких передбачено законом, первинних документів, що використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням та сплатою податків і зборів. Документальна перевірка податкової звітності здійснюється за сукупними показниками фінансово-господарської діяльності платника. Документальну перевірку за періодичністю проведення законодавством класифіковано на планову та позапланову. За місцем проведення розрізняють виїзні та невиїзні документальні перевірки.

Різновидом перевірки податкової звітності є фактична. Ускладнює виробничо-господарську діяльність об'єкта контролю можливість проведення фактичної перевірки без його попередження. Платник податків на законних підставах не може завчасно дізнатися про проведення такої перевірки та надати пояснення стосовно своєї господарської діяльності.

Зустрічні звірки не є перевітками та здійснюються з метою отримання податкової інформації. Зустрічна звірка – це зіставлення даних первинних бухгалтерських та інших документів суб'єкта господарювання-контрагента з даними відповідних документів платника податків, здійснюється для підтвердження господарських відносин, виду, обсягу та якості операцій і розрахунків, що здійснювалися між ними, для з'ясування їх реальності та повноти відображення в обліку платника податків [54, с. 67-88].

Таким чином, найбільш ефективною формою контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є документальна позапланова виїзна перевірка, так як вона дозволяє виявляти найбільш грубі та численні порушення податкового законодавства. Правильний підбір форми контролю податкової звітності суб'єкта господарювання дозволяє досягти найбільшої ефективності в процесі здійснення контролю.

3.2. Методика контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Податкова звітність суб'єкта господарювання є одним з видів звітності, яка подається у вигляді податкових декларацій платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та сплата податкового зобов'язання.

Метою контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є підтвердження або не підтвердження правильності нарахування та сплати податків та зборів до бюджету. Завдання контролю податкової звітності:

- перевірка первинної документації, правильність її відображення в обліку та звітності у системі оподаткування;
- перевірка правильності нарахування податків і зборів, своєчасності сплати до бюджету;
- перевірка достовірності податкової звітності.

Предметом контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є правильність нарахування, повнота та своєчасність сплати податків і зборів, правильність складання та своєчасність подання податкових декларацій, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства.

Основні джерела інформації для цілей контролю податкової звітності суб'єкта господарювання [24, с. 200-201]:

- документи на право здійснення діяльності та ведення обліку;
- первинні документи з обліку;
- облікові реєстри;
- звітність;
- інші джерела: акти та довідки про проведення попередніх перевірок, пояснювальні записки відповідальних осіб, аудиторські висновки.

Комплекс управління податками і платежами суб'єкта господарювання складається з:

- обліково-податкової політики суб'єкта господарювання, що визначає можливі варіативні нюанси організації та ведення обліку;
- система обліку, що узагальнює та надає інформацію про податки та платежі, платниками яких є суб'єкт господарювання;
- система внутрішнього контролю, яка забезпечує аналіз правильності нарахування та сплати податків і платежів.

В управлінні суб'єктом господарювання за чинних умов оподаткування важливо постійно здійснювати контроль за станом нарахування та сплати податкових платежів, а також вчасно та правильно оцінити планову господарську операцію з погляду майбутніх податкових наслідків для суб'єкта господарювання. Аналіз та контроль податкової звітності дає кількісну оцінку ефективності системи управління податковими платежами:

- ✓ рівень податкового навантаження на суб'єкт господарювання;
- ✓ рівень впливу заходів податкового планування на величину податкового зобов'язання суб'єкта господарювання.

Система оцінки ефективності управління податками і платежами суб'єкта господарювання містить дві групи показників:

- показники для оцінювання податкового навантаження:
 - сума податків, що сплачує суб'єкт господарювання;
 - структура податків у собівартості й ціні;
 - коефіцієнти оподаткування доходів, витрат і прибутку;
- показники для оцінювання ефективності податкового планування:
 - абсолютне та відносне зменшення податкових платежів;
 - загальний коефіцієнт оподаткування суб'єкта господарювання;
 - коефіцієнт оподаткування суб'єкта господарювання;

- коефіцієнт використання податкових пільг;
- коефіцієнт ефективності податкової політики суб'єкта господарювання.

Елементи аналізу повинні постійно використовуватись у роботі фінансово-економічних служб суб'єкта господарювання для організації дієвої системи внутрішнього контролю податкової звітності за правильністю обчислення і сплатою податків та платежів.

Процедури контролю податкової звітності можна здійснювати як шляхом детальної перевірки правильності відображення в обліку оборотів і сальдо за рахунками, так і шляхом аналізу та оцінки, одержаної внаслідок перевірки інформації, дослідження важливих фінансових та інших показників суб'єкта господарювання, особливо їх незначних відхилень від очікуваних значень, а також виявлення причин їх викривлень [41, с. 251-252].

Основні типи доказів контролю податкової звітності суб'єкта господарювання наведені на рис. 3.3 [66, с. 134].

Рис. 3.3. Типи доказів в контролі податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором на основі [66]

Методами контролю податкової звітності є сукупність прийомів, способів, принципів, за допомогою яких контролюючими органами визначаються шляхи дотримання податкового законодавства, розв'язання проблем ухиляння від оподаткування та забезпечення реалізації податкової політики держави загалом.

Найбільш поширеними в науковій літературі є методи контролю податкової звітності, що поділяють на прямі та непрямі. Крім того, доцільно виділити і превентивні методи контролю податкової звітності, зокрема:

масово-роз'яснювальна робота; навчання; дисциплінарні, адміністративні, матеріальні методи примусу, стимулювання (податкові канікули, пільги).

Склад прямих методів контролю податкової звітності наведено на рис.

3.4.

Рис. 3.4. Прямі методи контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором

Застосуванню названих методів передують, як правило, спостереження – метод контролю податкової звітності, що має на меті ознайомлення зі станом податкової діяльності суб'єкта господарювання. При цьому податковий орган, як спостерігач, не впливає на розвиток подій.

Обстеження – метод контролю окремих сфер діяльності платників податків. Обстеженню підлягають території і приміщення, у яких розташовуються об'єкти, що підлягають оподаткуванню або використовуються для отримання прибутку. Обстеження проводиться для перевірки відповідності документів, поданих платником податку, його представником, фактичним даним про об'єкти, що підлягають оподаткуванню, або використовуються для отримання прибутку.

Інспекція – метод контрольної діяльності податкових органів на місцях, який здійснюється для загального ознайомлення зі станом справ і надання оперативної практичної допомоги.

Інвентаризація – це елемент методу бухгалтерського та податкового обліку, за допомогою якого контролюючий орган може визначити фактичний розмір активів, капіталу та зобов'язань суб'єкта господарювання, а також зіставити отримані результати з даними бухгалтерського та податкового обліку. Вона проводиться шляхом перерахунку, перемірювання, а також звірки розрахунків на підставі документів, що дозволяє уточнити дані бухгалтерського обліку.

Облік платників податків – це процедура, що створює передумови для здійснення контролю за правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю перерахування платниками податків і зборів до бюджетів і до державних цільових фондів.

Хронометраж – процес спостереження за веденням господарської діяльності платника податків, що здійснюється під час проведення фактичних перевірок і застосовується контролюючими органами з метою встановлення реальних показників щодо діяльності платника податків, яка здійснюється на відповідному місці її провадження.

На відміну від прямих, суть непрямих методів контролю податкової звітності полягає в тому, що для визначення податкових зобов'язань платника податків зіставляється інформація про діяльність платника податків, отримана з інших, ніж його бухгалтерські документи, джерел. Виходячи з цього та враховуючи джерела отримання інформації про платника податків, до непрямих методів контролю податкової звітності відносять:

- аналіз виписок банків з рахунків платника податків;
- дослідження відомостей постачальників або споживачів;
- аналіз результатів зустрічних перевірок третіх суб'єктів господарювання;

- зіставлення показників діяльності платника податків із середніми по галузі чи регіоні, у яких він веде господарську діяльність;
- складання схем ведення платником податків бізнесу з метою виявлення контрагентів-потенційних учасників схем ухилення від оподаткування;
- фіскальний рескрипт та горизонтальний моніторинг.

Непрямі методи контролю широко використовуються у контрольно-перевірочному процесі розвинутих країн світу, в більшості яких повноваження щодо використання зазначених методів виходять з передбачених законодавством функцій податкових органів.

Організаційно-економічний механізм контролю податкової звітності відображено на рис. 3.5. Організаційно-економічний механізм контролю податкової звітності враховує вплив економічних, соціальних, політичних та інституційно-правових чинників. Інституційно-правові чинники формують формальні (фіксуються в правових актах держави, визнаються і затверджуються конкретними повноважними органами) та неформальні (існують у податковій системі, спираються на цінності, звичаї, ментальні стереотипи, релігійні, моральні, етичні та соціальні норми, культурні традиції) правила поведінки учасників контролю податкової звітності під час проведення податкових перевірок [54, с. 81-88].

Під час контролю податкової звітності суб'єкта господарювання постають наступні завдання:

- впевнитися у порівнянності показників фінансової звітності за допомогою аналітичних методів;
- проаналізувати статті за допомогою методів економічного аналізу для визначення їх динаміки з метою оцінки можливих відхилень і виявлення незвичних тенденцій, які можуть свідчити про недостовірність обліку або шахрайство;
- встановити відповідність синтетичного і аналітичного обліку за допомогою зустрічного звіряння, перевірити коректність проводок;

- за допомогою документальних методів і зустрічного звірвання перевірити наявність відповідних первинних документів і правильність їх оформлення.

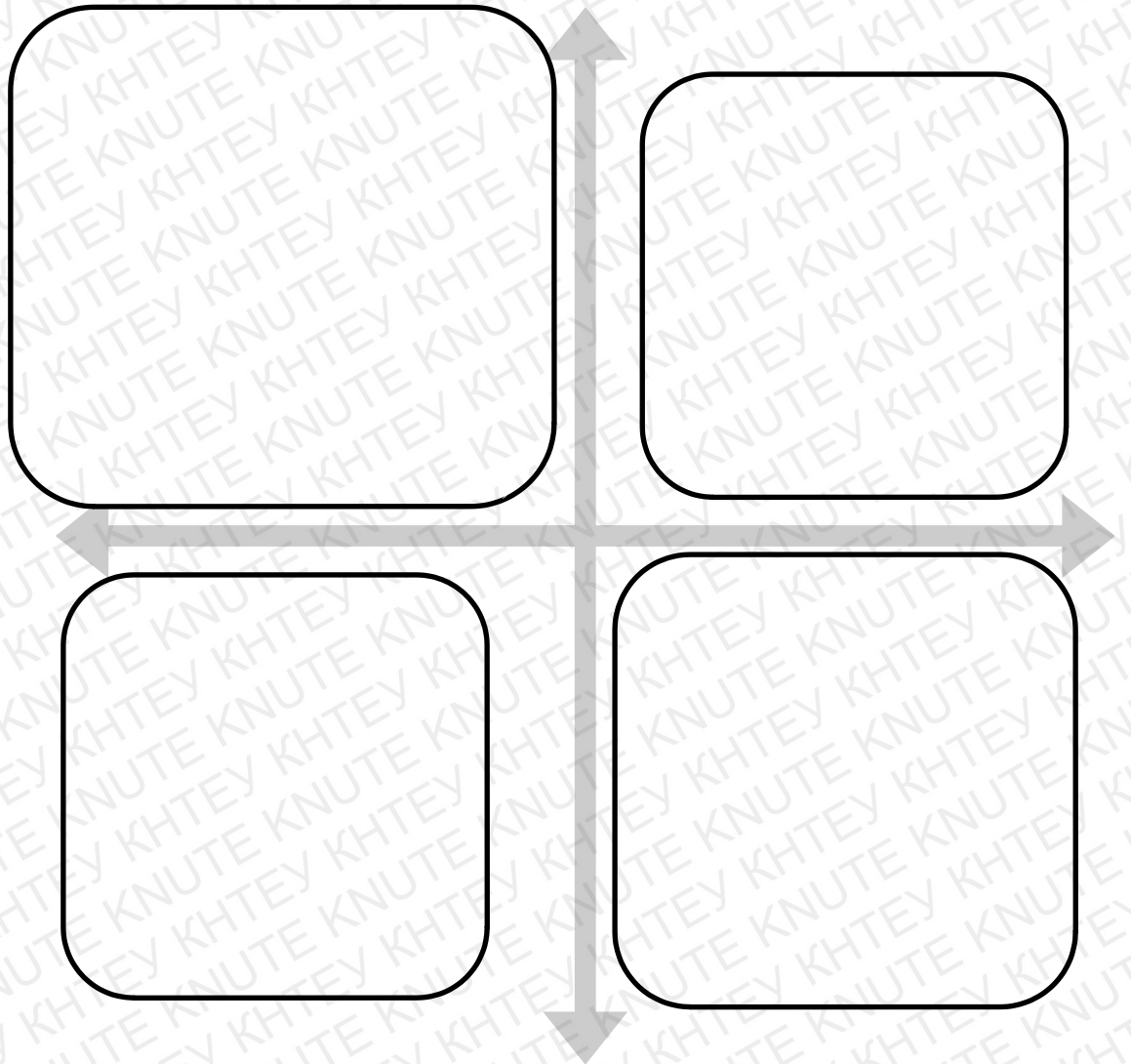

Рис. 3.5. Організаційно-економічний механізм контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором на основі [54]

Контроль податкової звітності суб'єкта господарювання рекомендується проводити у такому порядку [20, с. 122-123]:

- 1) ознайомлення з організацією бухгалтерського обліку (а саме з: організаційною формою ведення бухгалтерського обліку; формою бухгалтерського обліку; системою рахунків і реєстрів аналітичного обліку; системою і формами внутрішньогосподарського (управлінського) обліку; колом працівників, яким надано право

підписання документів; правилами документообороту; положенням про бухгалтерську службу;

- 2) ознайомлення з послідовністю відображення на рахунках бухгалтерського обліку основних господарських операцій та порівняння з встановленою методологією облікових операцій;
- 3) перевірка правильності, своєчасності і повноти відображення на рахунках бухгалтерського обліку здійснених господарських операцій шляхом звірки між даними аналітичного і синтетичного обліку, вступних залишків, оборотів та вихідних залишків;
- 4) звірка між узагальненими даними головної книги та показниками звітності;
- 5) перевірка повноти і своєчасності проведення інвентаризацій, правильності визначення розмірів збитків від недостач, розкрадань, знищення, псування майна;
- 6) перевірка реальності дебіторської і кредиторської заборгованості, своєчасності і повноти проведення інвентаризацій розрахунки, підстав для списання з балансів дебіторської і кредиторської заборгованості, вжиття заходів до осіб, винних у тому, що строки позовної давності дебіторської заборгованості минули.

Для того, щоб мати краще уявлення про фінансове становище ТОВ «БІК ГРУП» необхідно провести аналіз показників його діяльності. Для цього використано звітність (додатки Б, В, Г, Д, Е). Система показників платоспроможності та фінансової стійкості дозволяє оцінити здатність суб'єкта господарювання відшкодувати поточні борги у визначені терміни, фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування, мобільність власного капіталу, здатність капіталу утворювати активи, заборгованість суб'єкта господарювання [83, с. 166-167]. Розглянемо деякі з них.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Динаміка зображена на рис. 3.6. Цим коефіцієнтом визначають, яку частину поточних зобов'язань суб'єкт господарювання може погасити зараз. Гранично допустиме значення цього

коефіцієнта – 0,1-0,2. Через високу нестабільність він не може бути єдиним і достатнім в оцінках платоспроможності суб'єкта господарювання [57, с. 172].

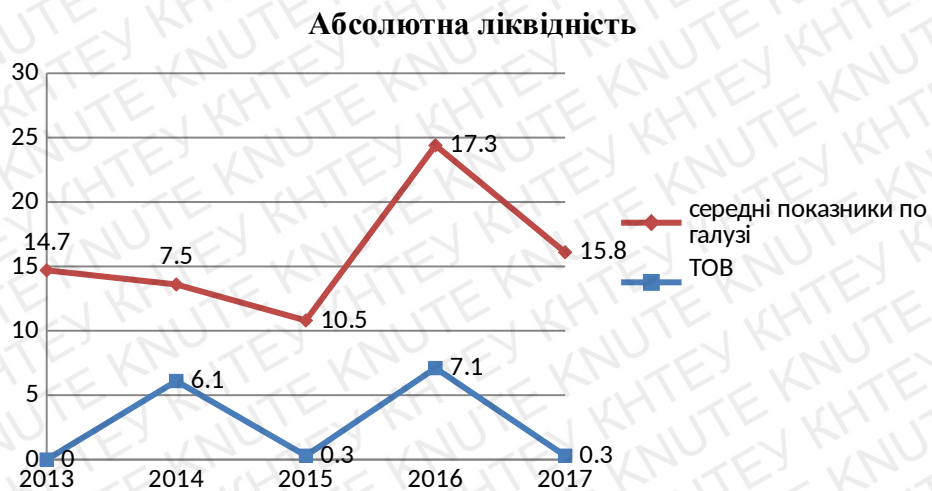

Рис. 3.6. Динаміка коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «БІК ГРУП» по відношенню до середнього показника по галузі за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Коефіцієнт автономії. Динаміка зображена на рис. 3.7. Частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів повинна бути не меншою 50% [13, с. 385-386].

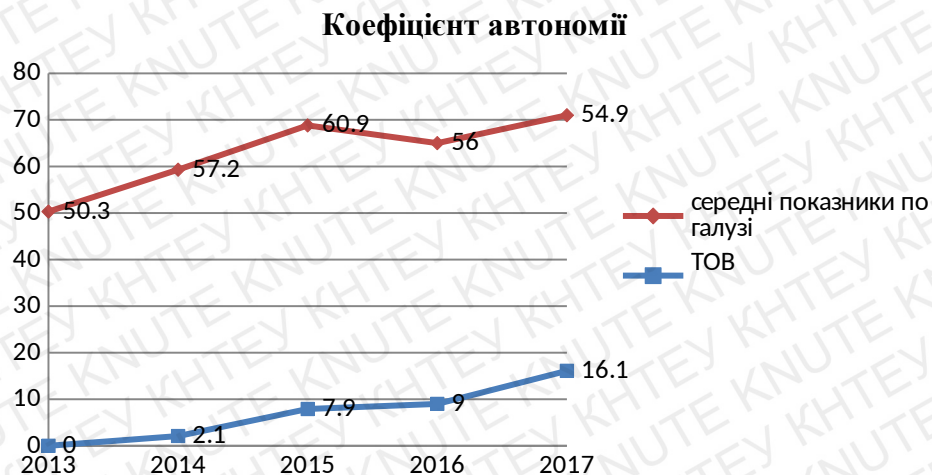

Рис. 3.7. Динаміка коефіцієнту автономії ТОВ «БІК ГРУП» по відношенню до середнього показника по галузі за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Чиста маржа є індикатором прибутковості суб'єкта господарювання, що відображає відношення чистого прибутку до загальної виручки. Чим вище чиста маржа, тим ефективнішою вважається суб'єкт господарювання з точки зору конвертації продажів в реальний прибуток (рис. 3.8).

Рис. 3.8. Динаміка чистої маржі ТОВ «БІК ГРУП» по відношенню до середнього показника по галузі за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Рентабельність активів є індикатором прибутковості, який показує, скільки прибутку приносить кожна гривня активів суб'єкта господарювання (рис. 3.9). Коефіцієнт дає розуміння того, наскільки ефективно менеджмент використовує активи суб'єкта господарювання для генерації прибутку.

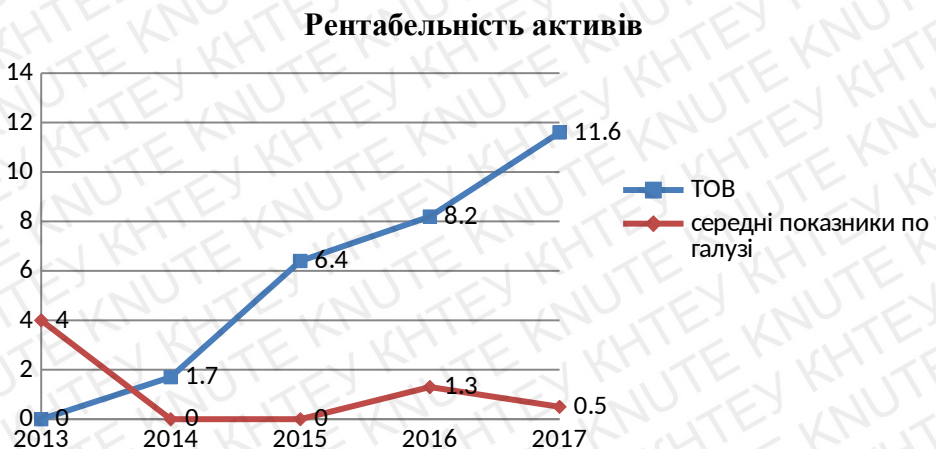

Рис. 3.9. Динаміка рентабельності активів ТОВ «БІК ГРУП» по відношенню до середнього показника по галузі за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Оборотність активів є індикатором ділової активності, що дозволяє оцінити продуктивність активів суб'єкта господарювання шляхом їх порівняння з обсягом виручки (рис. 3.10).

Рис. 3.10. Динаміка оборотності активів ТОВ «БІК ГРУП» по відношенню до середнього показника по галузі за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Оборотність власного оборотного капіталу є індикатором ділової активності, який показує ефективність використання капіталу суб'єкта господарювання з точки зору згенерованої виручки (рис. 3.11).

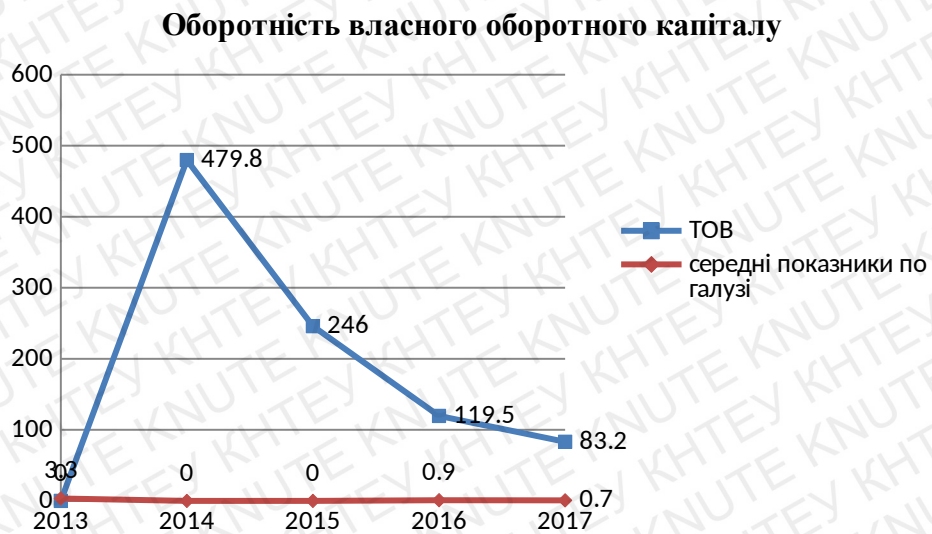

Рис. 3.11. Динаміка оборотності власного оборотного капіталу ТОВ «БІК ГРУП» по відношенню до середнього показника по галузі за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Оборотність дебіторської заборгованості є індикатором ділової активності, який показує скільки разів протягом року погашається дебіторська заборгованість (рис. 3.12). Чим вище значення показника, тим швидше суб'єкт господарювання здатен стягувати плату з клієнтів за надані товари та послуги.

Рис. 3.12. Динаміка оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «БІК ГРУП» по відношенню до середнього показника по галузі за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Показники податкової ефективності діяльності суб'єкта господарювання:

- оборотність заборгованості за податками і зборами ($K_{по}$) (3.1), число оборотів:

$$K_{по} = \frac{B}{З_{пз}} \quad (3.1)$$

де B – дохід за всіма видами діяльності, тис. грн.;

$З_{пз}$ – зобов'язання за податками і зборами, тис. грн.

- коефіцієнт ефективності податкової політики ($K_{рпв}$) (3.2):

$$K_{\text{рпв}} = \frac{\Pi_{\text{оп}}}{\text{ПВ}} \quad (3.2)$$

де $\Pi_{\text{оп}}$ – прибуток до оподаткування, тис. грн.;

ПВ – податкові витрати, тис. грн.

- рентабельність покриття податкових витрат ($K_{\text{рд}}$) (3.3):

$$K_{\text{рд}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ПВ}} \times 100\% \quad (3.3)$$

де ЧП – чистий прибуток, тис. грн.

- платоспроможність погашених податкових зобов'язань ($K_{\text{пп}}$) (3.4):

$$K_{\text{пп}} = \frac{\text{ГК}}{З_{\text{пз}}} \quad (3.4)$$

де ГК – вільні грошові кошти, що можуть бути спрямовані на погашення заборгованості за податками і зборами, тис. грн.

- коефіцієнт заборгованості (K_3) (3.5):

$$K_3 = \frac{З_{\text{пз}}}{\text{В}} \quad (3.5)$$

Зменшення терміну погашення зобов'язань перед бюджетом є позитивною характеристикою обраної податкової політики [60, с. 500-501].

Податкові платежі ТОВ «БІК ГРУП» за 2013-2017 рр. відображено на рис. 3.13.

Рис. 3.13. Динаміка податкових платежі ТОВ «БІК ГРУП» за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Рівень сукупного податкового навантження ТОВ «БІК ГРУП» за 2013-2017 рр. відображено на рис. 3.14.

Рис. 3.14. Динаміка рівня сукупного податкового навантаження ТОВ «БІК ГРУП» за 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором

Зміна рівня податкового навантаження є характеристикою платоспроможності суб'єкта господарювання щодо своєчасності сплати податків у повному обсязі. Динаміка показує зниження даного показника на ТОВ «БІК ГРУП», що означає економічний розвиток суб'єкта господарювання.

Таким чином, застосування в методиці контролю податкової звітності суб'єкта господарювання елементів аналізу сприяє підвищенню податкової дисципліни і зміцненню фінансового благополуччя. Система показників платоспроможності та фінансової стійкості дозволяє оцінити здатність суб'єкта господарювання відшкодувати поточні борги у визначені терміни, фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування, мобільність власного капіталу, здатність капіталу утворювати активи, заборгованість суб'єкта господарювання. Показники податкової ефективності діяльності суб'єкта господарювання включають: оборотність заборгованості за

податками і зборами; коефіцієнт ефективності податкової політики; рентабельність покриття податкових витрат; платоспроможність погашених податкових зобов'язань; коефіцієнт заборгованості.

3.3. Шляхи удосконалення організації та методики контролю податкової звітності суб'єкта господарювання в умовах використання інформаційних технологій

Інтеграція вітчизняної економіки у світовий економічний простір на засадах партнерства потребує проведення поглиблених досліджень теоретико-методологічного і практичного характеру, направлених на забезпечення кардинального підвищення ефективності господарювання. В умовах ринкової економіки основний показник ефективності господарювання, основа економічного розвитку суб'єкта господарювання – прибуток, що є головним фактором, який визначає гостроту та необхідність вирішення проблем удосконалення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання з метою формування надійного фундаменту для підвищення економічної результативності діяльності суб'єкта господарювання.

Оскільки облік є основним інформаційним джерелом аналізу та контролю, то майбутнє розвитку контролю податкової звітності суб'єкта господарювання пов'язане з інтеграцією різних видів обліку в єдину систему. Інтеграція в умовах комп'ютеризації вирішує питання щодо різних підходів до поділу на види та доцільності інтеграції чи диференціації, оскільки причини такої дискусії втрачають сенс при відмові від первинного документування та зменшення кількості працівників.

Сучасна система контролю податкової звітності суб'єкта господарювання диференційована з метою забезпечення потреб різних груп споживачів інформації та інтегрована навколо єдиної бази даних, в яку одночасно збирають усю первинну інформацію. Контроль на сучасному етапі має бути спроектований на основі не тільки поєднання різних видів, а й інтеграції багатьох наук (подібно до кібернетики, генної інженерії) [62, с. 42].

Для вдосконалення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання необхідно застосувати системний підхід до автоматизації. Цей підхід потребує розгляду кожного об'єкта або завдання з урахуванням

взаємозв'язків з іншими об'єктами та відповідними завданнями. Ефективність автоматизації досягається тільки тоді, коли вона здійснюється в єдиній системі. Ця система повинна формувати повну базу даних, якими оперують на суб'єкті господарювання. Якщо всі документи будуть створюватися в єдиному електронному середовищі, то перше і важливе завдання контролю податкової звітності суб'єкта господарювання – буде вирішено автоматично.

Основними проблемами при автоматизації контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є: організація аналітичного обліку доходів і результатів діяльності; формування різних форм звітності; інтеграція різних видів обліку. Тому для удосконалення управління суб'єктом господарювання необхідно використовувати нові методи управління і сучасні технічні засоби побудови різних інформаційних систем. І перш за все необхідно провести реконструкцію його технічної та інформаційної бази на основі впровадження автоматизованої системи обліку, аналізу та контролю, в склад якої входять автоматизовані робочі місця.

Ведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання з використанням сучасних комп'ютерних технологій має певні особливості, що суттєво відрізняють ведення контролю з використанням комп'ютерних програм від ведення без них [35, с. 90].

У сучасних програмах застосовуються чотири основні моделі інтерпретації первинних документів для цілей контролю податкової звітності суб'єкта господарювання (рис. 3.15).

Сучасні суб'єкти господарювання мають життєву потребу в застосуванні задач попереднього аналізу, спрямованого на прогнозування очікуваних результатів своєї діяльності й своєчасне вироблення стратегії і тактики управління.

Важлива роль в інформаційному забезпеченні розв'язання аналітичних задач із застосуванням персональних комп'ютерів належить інформаційному банку даних суб'єкта господарювання. Особливістю контролю податкової

звітності суб'єкта господарювання є його орієнтація на інформацію, яка сформувалася в процесі попередніх функцій управління.

Рис. 3.15. Основні моделі інтерпретації первинних документів у комп'ютерних програмах для цілей контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено автором

Ефективність роботи щодо автоматизації контролю податкової звітності суб'єкта господарювання багато в чому залежить від якості, наочності і, в першу чергу, достовірності одержаних після обробки результатів, тобто вихідних аналітичних таблиць. Достатня міра достовірності даних не може бути досягнута без комплексного застосування різних методів контролю на всіх етапах розв'язання задач контролю податкової звітності суб'єкта господарювання.

Комп'ютеризація обліку, створення та впровадження автоматизованих інформаційних систем на суб'єктах господарювання потребують адекватних підходів до перевірок. Персональні комп'ютери можуть застосовуватися на суб'єкті господарювання як для автоматизації управлінських робіт, так і для проведення аналізу та контролю фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання [48, с. 55].

В даний час контролери в своїй діяльності в певній мірі використовують програмні продукти загального призначення, такі як:

- електронні таблиці;
- текстові редактори;
- системи управління базами даних;
- програми фінансового аналізу та контролю діяльності суб'єкта господарювання.

Ці програми дозволяють організувати зберігання даних для подальшої їх обробки і аналізу інформації по об'єктах, виконувати деякі нескладні розрахунки, готувати звіти і висновки [88, с. 42].

Усю звітність, яка надається користувачам при використанні комп'ютерних програм, умовно можна поділити на три класи:

- системні внутрішні звіти;
- зовнішні (регламентовані) звіти;
- нестандартні звіти.

Часто використовують звіти, які допомагають їм перевірити правильність ведення обліку, відшукати ймовірні помилки – це так звані системні внутрішні звіти [31, с. 177-178].

Утворення бази даних дає змогу на сформованій у системі інформації виконувати облікові, контрольні, аналітичні та аудиторські функції, і бухгалтерський персонал несе повну відповідальність за сформовану інформацію, контролює вірогідність і правильність її використання іншими користувачами.

Умови ринкової економіки передбачають підвищення вимог до вихідної аналітичної інформації у забезпеченні прийняття управлінських рішень. Методика контролю податкової звітності суб'єкта господарювання на базі використання комп'ютерного програмного забезпечення може задовольнити вимоги комплексності, системності, оперативності, точності пізнання досліджуваного об'єкта, тенденцій і закономірностей його зміни і розвитку. При максимальній формалізації процедур реалізується до 80 % технології економічного та контрольного процесу [57, с. 109].

Основні інформаційні системи контролю, що представлені на ринку України спрямовані на автоматизацію контролю податкової звітності суб'єкта господарювання. Важливі зміни в контролі податкової звітності суб'єкта господарювання повинні торкнутися технології ведення перевірок, насамперед на основі застосування комп'ютерних програм.

Комп'ютерна програма повинна бути забезпечена можливістю коригування запропонованої методики за допомогою програми-конструктор. Крім того, необхідно, щоб така комп'ютерна програма мала здатність імпортувати інформацію Microsoft Excel. Імпорт таких даних повинен адаптувати їх до бази даних комп'ютерної програми, в робочі документи, або, навіть, на основі певного алгоритму формувати висновки, з яким контролер може погодитися або ні, адже аналізувати створене легше, ніж створювати власне. У будь-якому разі це значно зменшило б витрати робочого часу безпосередньо на робочу документацію. Разом з тим це надало б можливість зосередитися на більш важливих етапах та процедурах контролю податкової звітності суб'єкта господарювання, які сьогодні комп'ютер не здатен задовольнити, зокрема таких, як професійне судження, що ґрунтується на його інтуїції [65, с. 39].

Безперервний контроль податкової звітності суб'єкта господарювання надає внутрішньої й зовнішньої впевненості, котра швидко розвивається, оскільки останні досягнення в галузі інформаційних технологій зробили звітування в реальному часі практичним і економічним, а воно вимагає відповідного забезпечення надійності відомостей.

Потужність безперервного контролю податкової звітності суб'єкта господарювання полягає в інтелектуальному й ефективному безперервному тестуванні та контролі ризиків, спрямованих на своєчасне повідомлення про недоліки, щоб одразу ж їх дослідити й виправити [32, с. 87-88, 92].

Програмні продукти для контролю податкової звітності суб'єкта господарювання з їхньою характеристикою наведено у таблиці 3.1 [65, с. 42-44].

Таблиця 3.1

Програмні продукти для цілей контролю податкової звітності суб'єкта господарювання

Програмний продукт	Функціональні можливості та переваги в контролі
Івахненко & Катеньов Аудит	• дозволяє формувати стандартний пакет робочих документів для загального аналізу стану справ на суб'єкті господарювання, а також працювати з ним у режимі діалогу в разі творчого підходу до потреб окремої перевірки; • є можливість проаналізувати всі 100% бухгалтерських даних і виявити всі помилки та підозрілі моменти обліку - на відміну від загальноприйнятих методів перевірки, які базуються на аналізі окремої вибірки бухгалтерських даних і формуванні судження по проблемі або загального висновку лише з заданого ймовірністю; • дозволяє аналізувати будь-яку систему синтетичних рахунків та їх аналітику, а не тільки загальноприйняті та законодавчо затверджені плани рахунків та субрахунків, реалізовані у розповсюджених конфігураціях на платформі 1С та інших системах - як госпрозрахункові, так і бюджетні системи обліку; • дозволяє розробляти нові інструменти аналізу на базі існуючих як шаблонів або повністю «з нуля»; • може бути використана для організації віддаленої роботи з клієнтами або самими клієнтами для організації ефективної системи самоконтролю власних суб'єктів господарювання
ЕкспрессАудит : ПРОФ 3.0	• можливість розроблення загального плану та програми; • здатність супроводжувати перевірку на всіх етапах; • події об'єктів перевірки за виконавцями; • створення робочої документації; • збирання, систематизація й оброблення результатів перевірки; • формування звітної документації за результатами перевірки; • зберігання результатів перевірок; • можливість вивчення та оцінювання систем обліку та внутрішнього контролю суб'єктів, що перевіряються; • можливість організувати внутрішній контроль якості перевірки
AuditXP Комплекс Аудит	• пропонує оригінальну методика проведення перевірки, що містить вбудовані алгоритми розрахунків, планування, формування та аналізу вибірки, вибору видів виявлених порушень та автоматичної побудови висновків за розділами та підсумкового погодження; • містить понад 700 бланків, процедур, довідкових таблиць і звітів за етапами проведення перевірки; • включає методика контролю якості перевірки, блок аналітичних процедур та фінансового аналізу; • надає можливість автономної роботи на переносних комп'ютерах з подальшим вивантаженням результатів за розділами в один обраний комп'ютер без використання мережі; • вбудований редактор бланків дає змогу створювати нові та змінювати вже існуючі бланки процедур або взагалі повністю змінити програму під внутрішні стандарти організації

Продовження табл. 3.1

Audit Expert	• система дає змогу привести дані вітчизняної бухгалтерської звітності за різні періоди часу до єдиного вигляду. Стандартні бухгалтерські форми звітності перетворюються на форми, що відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності і є базисом для проведення фінансового аналізу суб'єкта господарювання; • програма орієнтована на аналітичні процедури, в розрізі лише фінансового аналізу; • на підставі даних бухгалтерських звітів формуються аналітичні форми звітності. Ці дані допомагають не тільки проаналізувати поточний фінансовий стан суб'єкта господарювання, але й оцінити динаміку його зміни, а також побудувати прогноз на найближчий період; • реалізована можливість впровадження власних методик фінансового аналізу, можна знайти шляхи підвищення ефективності використання виробничих ресурсів, зниження собівартості продукції і потреб в обігових капіталах, покращення показників фондівіддачі; • система дає змогу використовувати для фінансового аналізу дані оборотно-сальдової відомості; • систематично проводити порівняльний фінансовий аналіз суб'єкта господарювання за даними компаній-конкурентів, лідерів галузі; • уможливорює переоцінювання різних статей активів та пасивів балансу для проведення фінансового аналізу за реальними даними
Pervasive Audit Master 6.3 20 USER SERVER	• дозволяє суб'єкту господарювання використовувати власну методологію; • можливість адаптувати кожну процедуру по вступній частині та тексту, але лише один раз; • дає змогу узагальнити виявлені порушення і на їх основі підготувати альтернативну звітність; • забезпечує можливість взаємозв'язку процедур і господарських операцій, що перевіряються; • реалізовано можливість опису ризиків і контрольного середовища в розрізі господарських операцій (бізнес-процесів)
Abacus Professional	• на стадії перевірки правильності оформлення документів і пов'язаних з ними проводок, накопичувальних реєстрів і звітів може використовувати спосіб дослідження за будь-якою ознакою, наприклад, за сумами або контрагентами, які видаються «підозрілими»; • для формування звітів довільної форми є спеціальний конструктор документів і звітів – Abacus Designer, за допомогою якого розробники доопрацьовують звіти за технічним завданням; • можна підготувати контрольні акти звіряння розрахунків, спеціальні звіти, в яких інформація може бути представлена в різних розрізах, з різною глибиною аналітики; • перевіряючий може моделювати ситуацію зміни облікової політики фірми-клієнта на основі реальних даних

Закінчення табл. 3.1

Audit System/2	• поєднує можливості текстового і табличного редакторів і

	програми для складання оборотно-сальдової відомості. Вона призначена для полегшення комплексної підготовки робочої документації і звітності та проведення їх консолідації; • автоматичне заповнення робочих документів даними бухгалтерського обліку
Microsoft Excel	• адаптивність до постійних змін у методиці проведення перевірки та її організації; • можливість проведення складних математичних розрахунків; • можливість введення робочих документів; • можливість взаємозв'язку між елементами методики проведення перевірки; • можливість програмування бази даних під власну методику; • адаптивність до будь-якого комп'ютерного забезпечення; • можливість адаптувати під будь-які стандарти обліку

Джерело: розроблено автором на основі [65]

Зазначимо, що Microsoft Excel в контролі податкової звітності суб'єкта господарювання застосовують як окремо, так і у взаємозв'язку із Audit System/2, оскільки останній також – продукт Microsoft, що значно прискорює роботу. Безпосередньо застосування Microsoft Excel в контролі податкової звітності суб'єкта господарювання зумовлене [65, с. 44-45]:

- тим, що офіційні програмні продукти вимагають значних витрат на придбання та встановлення;
- більшість суб'єктів господарювання вважають такі програмні продукти не дієвими та економічно не вигідними, що знову повертає користувачів до Microsoft Excel;
- можливість комп'ютерних програм вилучати інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання з відповідних баз або вносити всі дані самостійно, якщо облік ведеться вручну.

Захист даних у комп'ютерних мережах стає однією з найактуальніших проблем у сучасних інформаційно-обчислювальних системах. На сьогодні виокремлюють три базові принципи безпеки, завдання яких – забезпечити [52, с. 86]:

- цілісність даних (захист від збоїв);
- конфіденційність інформації;

- доступність інформації для авторизованих користувачів.

Сучасний ринок програмного забезпечення та інформаційно-розробницьких послуг дозволяє суб'єктам господарювання вибрати один з двох шляхів комплексної автоматизації. Перший полягає у розробці власного програмного забезпечення. Другий шлях – це вибір і придбання універсальної програми, генерування і налагодження її основних процедур відповідно до потреб суб'єкта господарювання.

В рамках контролю податкової звітності суб'єкта господарювання виділяють [33, с. 18-20]:

- фінансово-аналітичні системи – це системи, які дозволяють автоматизувати і взаємопов'язати всі ланки технологічного ланцюга управління виробництвом (планування, обліку, аналізу і управління бізнес-процесами). Представники: "Інвестор" – фірма ІНЕК, "Альт-Фінанси" – Альт-Інвест, Project Expert – [PRO-SNVEST Consulting], "Руфаналайзер" – Руфаудит, R/3 – [SAP AG, Німеччина);
- програми управління проектами – призначені для промислового управління проектами. Представники: Symantec TimeLine, Microsoft Project, Бізнес-Експерт – розробка бізнес-планів, Prima Vega – для великих суб'єктів господарювання класу корпорації.

Що стосується контролю податкової звітності суб'єкта господарювання, то завдяки автоматизації робота полегшується. До інформаційних систем контролю належать: Івахненко & Катеньов Аудит, Експрес Аудит Проф 3.0, Аудит XP, Аудит Експерт, Abacus Professional. Для аналізу найпростіше і найзручніше використовувати Microsoft Excel.

Програм насправді є дуже велика кількість, але основна проблема для суб'єкта господарювання та перевіряючих – вибір оптимальної. Всі вони мають практично однаковий алгоритм дії (рис. 3.16).

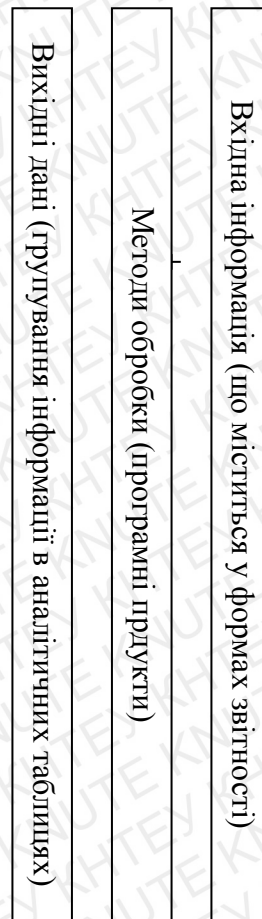

Рис. 3.16. Алгоритм автоматизації контролю податкової звітності суб`єкта господарювання

Джерело: розроблено автором

Проблеми автоматизації контролю податкової звітності суб`єкта господарювання [92, с. 138]:

- низький рівень кваліфікації спеціалістів в області комп`ютерних технологій;
- небажання адміністрації суб`єкта господарювання йти шляхом інтенсивного розвитку та застосовувати новітні технології;
- значні витрати на придбання програмного забезпечення та необхідність його постійного оновлення;
- невідповідність існуючих програмних засобів особливостям діяльності суб`єкта господарювання;
- не адаптованість програмного забезпечення під нормативно-правову базу суб`єкта господарювання;

- недостатня комп'ютеризація діяльності суб'єкта господарювання.

Для вирішення проблем автоматизації контролю податкової звітності суб'єкта господарювання необхідно:

- законодавчо зобов'язати керівників суб'єкта господарювання здійснювати підвищення кваліфікаційного рівня спеціалістів в області комп'ютерних технологій;
- здійснювати заходи, які передбачали б інтенсивний розвиток та застосування новітніх технологій;
- забезпечити доступний рівень цін на програмне забезпечення;
- проведення постійного оновлення автоматизованих програм контролю;
- забезпечити сталість нормативно-правової бази;
- мотивування розвитку новітніх технологій, які б повністю відповідали особливостям діяльності суб'єкта господарювання;
- провести заходи стимулювання комп'ютеризації суб'єкта господарювання.

На нашу думку, автоматизація контролю податкової звітності суб'єкта господарювання дасть змогу підвищити ефективність управління, оскільки буде налагоджений зв'язок між головним центром управління і підрозділами суб'єкта господарювання.

За умов ринкової економіки, коли на перший план виходять економічні методи управління, контролю податкової звітності суб'єкта господарювання набуває досить важливого значення: він має не лише виявити помилки, а й розкривати можливості подальшого зростання економіки. В сьогоденних умовах, можна говорити про перспективи його подальшого зростання, що проявляються не лише в зростанні необхідності проведення контрольної роботи в діяльності суб'єкта господарювання, а й в поступовому переході автоматизації контролю податкової звітності суб'єкта господарювання з використанням зарубіжного досвіду.

У сьогоднішніх умовах дуже поширеним є самостійна організація робочого місця контролера. Переважно спеціалісти самостійно автоматизують і програмують найбільш типові і важливі операції облікового, аналітичного та контрольного процесу, що дуже зручно, застосовуючи для цього можливості сучасних інтегрованих пакетів прикладних програм, електронних табличних процесорів, систем управління базами даних.

Таким чином, незважаючи на певні труднощі в здійсненні автоматизації, суб'єкти господарювання прагнуть до оптимізації свого бізнесу, підвищенню ефективності функціонування організації, фінансової прозорості, збільшенні інвестиційної привабливості, і в кінцевому підсумку до ефективного контролю податкової звітності суб'єкта господарювання.

Висновки до розділу 3

Організація контролю податкової звітності передбачає управління системою заходів з контролю за виконанням податкових зобов'язань, що здійснюється посадовими особами в межах своєї компетенції шляхом використання форм податкового контролю, передбачених податковим та іншим законодавством. Етапи контролю податкової звітності: переддослідний (планування контролю податкової звітності); організаційний (доперевірочний превентивний контроль податкової звітності); технологічний поточний контроль податкової звітності; заключний етап контролю податкової звітності; результативний (виконання приписів).

Найбільш ефективною формою контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є документальна позапланова виїзна перевірка, так як вона дозволяє виявляти найбільш грубі та численні порушення податкового законодавства. Правильний підбір форми контролю податкової звітності дозволяє досягти найбільшої ефективності в процесі здійснення контролю.

Для того, щоб мати краще уявлення про фінансове становище суб'єкта господарювання необхідно провести аналіз показників його діяльності. Для цього використано звітність ТОВ «БІК ГРУП». Зміна рівня податкового навантаження є характеристикою платоспроможності суб'єкта господарювання щодо своєчасності сплати податків у повному обсязі. Динаміка показує зниження даного показника на ТОВ «БІК ГРУП», що означає економічний розвиток суб'єкта господарювання. Застосування в методиці контролю податкової звітності елементів аналізу сприяє підвищенню податкової дисципліни і зміцненню фінансового благополуччя.

Незважаючи на певні труднощі в здійсненні автоматизації, суб'єкти господарювання прагнуть до оптимізації свого бізнесу, підвищенню ефективності функціонування організації, фінансової прозорості, збільшенні інвестиційної привабливості, і в кінцевому підсумку до ефективного контролю податкової звітності суб'єкта господарювання.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Податкова звітність є підсумковою стадією виконання податкового обов'язку і передбачає сукупність дій платника податків з обчислення податків і зборів та складання і подання документів, передбачених законодавством, до контролюючого органу. У вузькому змісті поняття «податкова звітність» являє собою сукупність податкових документів, що фіксують обчислення податку й визначення суми, що підлягає до сплати. Податкові документи складаються з чотирьох груп: розрахунково-декларативна документація; довідкова документація; облікова документація; податкові повідомлення. Найважливішою формою податкової документації є податкова декларація.

Чинниками як успішної діяльності суб'єкта господарювання, так і побудови ефективного державного менеджменту в сфері оподаткування є спрощення ведення обліку, формування необхідної інформації для прийняття управлінських рішень, забезпечення зменшення затрат людських ресурсів, визначення за єдиною методикою достовірні фінансові та податкові результати. Досягнення ефективності в даному процесі є основою проведення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання.

Податкова політика в Україні повинна виконувати ключову роль у стимулюванні ділової активності. А на сьогодні вона у своїй надмірній фіскальній орієнтації є джерелом ризиків для відновлювальних процесів та позитивних структурних зрушень в економіці, адже за рахунок кон'юнктурних фіскальних цілей вилучається до бюджету значна частина коштів бізнесу з обороту, що значно погіршує його фінансовий стан та можливості економічного відновлення у трансформаційний період.

Тому фіскальна ефективність не повинна підірвати стимулюючий потенціал податкової політики в бізнес-середовищі України, зокрема щодо стимулювання ділової активності та економічного розвитку загалом. Податкова система України – одна з найбільш обтяжливих у світі. Для

здійснення усіх податкових платежів у 2018 р. суб'єкту господарювання в Україні необхідно затратити 328 годин на рік та віддати 37,8 % прибутку.

Контроль податкової звітності є частиною державного фінансового контролю, суть якого полягає у встановленні фактичного стану дотримання вимог чинного податкового законодавства на підконтрольному об'єкті. Він спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі, а також використання коштів, що залишаються у суб'єкта фінансових правовідносин у зв'язку з наданими пільгами за платежами до бюджетів, державних позабюджетних фондів та кредитів, отриманих під гарантії Кабінету Міністрів України.

Контроль податкової звітності – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Мета контролю податкової звітності – підтвердження або не підтвердження правильності нарахування та сплати податків та зборів до бюджету. Головні завдання контролю податкової звітності: перевірка первинної документації, правильність її відображення в обліку та звітності у системі оподаткування; перевірка правильності нарахування податків і зборів, своєчасності сплати до бюджету; перевірка достовірності податкової звітності.

Предмет контролю податкової звітності – правильність нарахування, повнота та своєчасність сплати податків і зборів, правильність складання та своєчасність подання податкових декларацій, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства.

Методи контролю податкової звітності: документально-фактичні; аналітичні, математико-статистичні; примусові; організаційні. Методичний інструментарій контролю податкової звітності наповнюють: загальнонаукові методи контролю (зокрема, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і моделювання, абстрагування і конкретизація, системний аналіз); специфічні методичні прийоми і процедури (методичні прийоми фактичного контролю; методичні прийоми документального контролю).

ТОВ «БІК ГРУП» проводить діяльність: рекламні агентства; друкування іншої продукції; виробництво інших виробів із пластмас; інші роботи із завершення будівництва; організування інших видів відпочинку та розваг. Для оцінки діяльності ТОВ «БІК ГРУП» проаналізовано показники, які характеризують його ринкову привабливість: частка ринку; місце на ринку; абсолютний приріст виручки; відносний приріст виручки; сукупний середньорічний темп зростання виручки. Аналізуючи діяльність ТОВ «БІК ГРУП», варто відзначити, що в цілому спостерігається тенденція до зростання, оскільки показники діяльності суб'єкта господарювання, зростають, наприклад рентабельність активів зростає на 11.57 %, а ріст прибутку склав 98.55 %.

Побудова організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання ґрунтується на визначенні її як одного з прийомів формалізації контрольного процесу в управлінні суб'єктом господарювання. Важливим принципом побудови організаційно-інформаційної моделі контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є забезпечення повноти інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та її економічних наслідків. Організаційно-інформаційна модель контролю податкової звітності суб'єкта господарювання є стислою характеристикою контрольного процесу щодо його мети і завдань, суб'єктів і об'єктів дослідження, системи показників, які визначають параметри об'єктів, інформаційного та методичного забезпечення.

Ефективність фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання значною мірою залежить від здатності аналізу та контролю досліджувати та передбачати фінансові результати як наслідок руху різноспрямованих грошових потоків, розподілених у часі. Отже, забезпечення ефективного управління діяльністю суб'єкта господарювання вимагає визначення місця і ролі етапів контрольного процесу не тільки відповідно до етапів облікового процесу за рівнями електронної системи обробки інформації, але і виходячи з причинно-обумовлених зв'язків між здійсненням конкретних операцій і отриманням відповідних прибутків або збитків.

Суб'єкти господарювання для цілей оподаткування зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків та зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Метою ведення обліку є формування повної та достовірної інформації про господарські операції, що були здійснені платником податків протягом податкового звітного періоду з огляду на вимоги норм податкового законодавства, забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів для контролю за правильністю нарахування, повнотою та вчасністю перерахування податків, зборів, обов'язкових платежів. Для того, щоб забезпечувати виконання своїх функцій, облік в оподаткуванні повинен будуватися за трирівневою структурою: первинні документи, реєстри обліку, податкову звітність.

Контроль податкової звітності доцільно здійснювати у кілька етапів, кожен з яких має відповідати нормам податкового права, проводитись у логічній послідовності та спрямовуватись на досягнення необхідного результату, а саме виявлення зловживань у сфері оподаткування та вжиття заходів для уникнення цього явища у майбутньому. Етапи здійснення

контролю податкової звітності мають спільні цілі та завдання, оскільки процес контролю спрямований на забезпечення законності в податковій сфері. Етапи контролю податкової звітності: переддослідний (планування контролю податкової звітності); організаційний (доперевірочний превентивний контроль податкової звітності); технологічний поточний контроль податкової звітності; заключний етап контролю податкової звітності; результативний (виконання приписів).

Методи контролю податкової звітності поділяють на прямі та непрямі. Крім того, доцільно виділити і превентивні методи контролю податкової звітності, зокрема: масово-роз'яснювальна робота; навчання; дисциплінарні, адміністративні, матеріальні методи примусу, стимулювання (податкові канікули, пільги). Для того, щоб мати краще уявлення про фінансове становище суб'єкта господарювання необхідно провести аналіз показників його діяльності, а також показники податкової ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Для вдосконалення контролю податкової звітності суб'єкта господарювання необхідно застосувати системний підхід до автоматизації. Цей підхід потребує розгляду кожного об'єкта або завдання з урахуванням взаємозв'язків з іншими об'єктами та відповідними завданнями. Ефективність автоматизації досягається тільки тоді, коли вона здійснюється в єдиній системі. До інформаційних систем контролю належать: Івахненко & Катеньов Аудит, Експрес Аудит Проф 3.0, Аудит ХР, Аудит Експерт, Abacus Professional. Для аналізу найпростіше і найзручніше використовувати Microsoft Excel. Програм є дуже велика кількість, але основна проблема для суб'єкта господарювання та перевіряючих – вибір оптимальної. Незважаючи на певні труднощі в здійсненні автоматизації, суб'єкти господарювання прагнуть до оптимізації свого бізнесу, підвищенню ефективності функціонування організації, фінансової прозорості, збільшенні інвестиційної привабливості, і в кінцевому підсумку до ефективного контролю податкової звітності суб'єкта господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамченко Н. А. Зарубіжний досвід оподаткування фізичних осіб: минуле та сучасність / Н. А. Абрамченко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2015. – № 5. – С. 63-68.
2. Артюх О. В. Фінансовий контроль податку на додану вартість: питання оптимізації / О. В. Артюх, Н. Д. Топольницька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – № 8. – С. 8-11.
3. Аудит: підручник / М.О. Никонович, К.О. Редько; за ред. Є.В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 748 с.
4. Білуха М. Методологія бухгалтерського обліку в електронному середовищі / М. Білуха, Т. Микитенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 8. – С. 50-54.
5. Білуха М. Основні напрями розвитку обліку та контролю за електронною технологією в ХХІ столітті / М. Білуха // Вісник КНТЕУ. – 2005. – № 3. – С. 13-17.
6. Благун І. Г. Податковий контроль в системі інструментів бюджетно-податкової безпеки держави / І. Г. Благун // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 1. – С. 134-147.
7. Благун І. Г. Передумови виникнення і тенденції становлення податкового механізму ринкової економіки / І. Г. Благун, Х. І. Когут, Л. А. Склярська // Наукові записки Української академії друкарства. – 2013. – № 4. – С. 8-24.
8. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – Київ: Ника-Центр, 2007. – 768 с.
9. Бондаренко Н. М. Податкова звітність: економічна сутність та її класифікація / Н. М. Бондаренко, В. В. Ільченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 21. – С. 639-644.

- 10.Браславський Р. Г. Критерії розмежування понять «податкова звітність» та «звітність про доходи та майно» / Р. Г. Браславський // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 136-139.
- 11.Букало Н. А. Складання та подання податкової звітності підприємств з податку на прибуток / Н. А. Букало // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2016. – № 4. – С. 192-195.
- 12.Бурова Т. А. Інформаційні основи облікової політики та шляхи їх удосконалення / Т. А. Бурова // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 2. – С. 73-78.
- 13.Бутко А. Д. Теорія економічного аналізу / А.Д. Бутко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 411 с.
- 14.Варчук О. А. Проблеми організації внутрішнього контролю податку на додану вартість / О. А. Варчук, Г. Б. Свінарьова, О. В. Амурова // VII Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті». – 2016. – С. 12-14.
- 15.Васюк Ю. Податковий контроль в Україні в умовах дії податкового кодексу: реалії, практичні проблеми та шляхи модернізації / Ю. Васюк // Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць Одеського регіонального інституту державного управління. – 2012. – № 4. – С. 51-56.
- 16.Гега П.Т. Основи податкового права: навч. посіб. / П.Т. Гега, Л.М Доля. – К.: Т-во «Знання». – 2003. – 302 с.
- 17.Гречко А. В. Перспективи реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції / А. В. Гречко // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 60-70.
- 18.Гомонюк М. В. Податкова звітність підприємств АПК як інструмент камеральної перевірки / М. В. Гомонюк // Збірник наукових праць Буковинського університету. Економічні науки. – 2013. – № 9. – С. 225-235.

19. Грабовецький Б. Є. Фінансовий аналіз та звітність: навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 281 с.
20. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль: навч. посібник / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрий. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 424 с.
21. Давидов Г.М. Звітність підприємств: навч. посібник / Г.М. Давидов, Н.С. Шалімова. – К.: Знання. – 2011. – 623 с.
22. Даценко Г. Стан та проблемні аспекти державного фінансового контролю за сплатою податку на прибуток в Україні / Г. Даценко, І. Левченко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. – 2014. – № 36. – С. 83-90.
23. Державний фінансовий аудит: методологія і організація: монографія / Є.В. Мних, М.О. Никонович, Н.С. Барабаш та ін.; за ред. Є.В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 319 с.
24. Державний фінансовий контроль: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Н. С. Вітвицька, І. Ю. Чумакова, М. М. Коцупатрий, М. Т. Фетченко. – К.: КНЕУ, 2004. – 408 с.
25. Дземішкевич І. О. Податкова звітність як елемент інтегрованої звітності підприємства: теоретико-практичні питання формування / І. О. Дземішкевич // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2016. – № 8. – С. 107-111.
26. Дземішкевич І. О. Відповідність фінансової звітності підприємств потребам користувачів звітності / І. О. Дземішкевич // Фінансовий простір. – 2015. – № 1. – С. 113-121.
27. Довідник термінів нормативно-правового забезпечення господарської діяльності в Україні / М.В. Кужельний, Т.І. Єфименко, Є.В. Калюга; за ред. д.е.н., проф. М.В. Кужельного. – Рівне: НУВГП. – 2009. – 306 с.

28. Дозорець П. М. Форми податкового контролю органів державної фіскальної служби за обігом підакцизних товарів / П. М. Дозорець // Науковий вісник Ужгородського Національного університету: Серія: Право. – 2015. – № 35. – С. 112–115.
29. Звіт Міністерства фінансів про виконання бюджету за 2017 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/blog/248-zvit-ministerstva-finansiv-pro-vikonannya-byudjet-u-na-2017-rik>.
30. Звітність підприємств: навч. посібник / Ю.А. Верига, Д.М. Фесенко, З.М. Левченко та ін.; за ред. професора Ю.А. Вериги. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 656 с.
31. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 349 с.
32. Івахненко С. В. Контроль фінансової інформації: сучасні технології // Фінанси України. – 2010. – № 1 (170). – С. 87-97.
33. Інформаційні системи і технології в обліку / М. М. Бенько. – К.: КНТЕУ, 2005. – 111 с.
34. Кізіма А. Камеральна перевірка як інструмент адміністрування податку на додану вартість / А. Кізіма // Галицький економічний вісник. – 2010. – №4. – С. 154-159.
35. Клименко О. В. Інформаційні системи і технології в обліку: навчальний посібник / О.В. Клименко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
36. Кобзар Я.В. Гармонізація незалежного аудиторського контролю за розрахунками податку на доходи фізичних осіб / Я.В. Кобзар // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2017. – № 7. – С. 375-380.
37. Ковач С. Податкова звітність платника єдиного податку – фізичної особи – підприємця / С. Ковач, К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 7. – С. 33-41.

38. Комарова І.В. Податковий контроль в Україні. – [Електронний ресурс].
– Режим доступу:
<https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/185.pdf>.
39. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства: монографія / Є.В. Мних, С.В. Бардаш, О.А. Шевчук та ін.; за ред. Є.В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 452 с.
40. Коритник Л. П. Новації бухгалтерського обліку бюджетних установ щодо розрахунків з приводу обов'язкових платежів / Л. П. Коритник, О. В. Клименко // Економічний форум. – 2016. – № 3. – С. 304-311.
41. Корягін М. Облік, аналіз і контроль розрахунків за податками і платежами в системі управління підприємством / М. Корягін, М. Брич // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 251-253.
42. Коцан О.П. Порядок удосконалення облікового відображення розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість / О.П. Коцан // Економіка. – 2014. – № 9. – С. 263-270.
43. Крупей Н. С. Деякі аспекти формування облікової політики для цілей оподаткування / Н. С. Крупей // Економічні науки. Сер.: Економіка та менеджмент. – 2012. – № 9. – С. 231-240.
44. Кулинич Ю. М. Консолідована податкова звітність: переваги і недоліки / Ю. М. Кулинич, С. В. Святаш // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 12. – С. 148-152.
45. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу: навч. посібник / Г.І. Купалова. – К.: Знання, 2008. – 639 с.
46. Куцик П. О. Облік і звітність в оподаткуванні : навчальний посібник / П. О. Куцик, О. А. Полянська. – Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. – 508 с.
47. Кучерявенко Н.П. Курс налогового права. Учение о налоге / Н.П. Кучерявенко. – Х.: Легас. – 2005. – 600 с.
48. Ларікова Л. Процедури щодо створення комплексної системи автоматизації аудиту // Аудитор України. – № 13. – 2009. – С. 54-59.

49. Левицька С.О. Звітність підприємств: навч. посібник / С.О. Левицька. – Рівне: НУВГП, 2009. – 213 с.
50. Лега О. В. Податкова звітність: еволюція визначення / О. В. Лега // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3. – С. 300-303.
51. Матвейчук Л. О. Організаційно-правові механізми електронної взаємодії у сфері оподаткування в контексті Податкового кодексу України / Л. О. Матвейчук // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія: Державне управління. – 2016. – № 2. – С. 58-66.
52. Матієнко-Зубенко І. І. Інформаційні системи і технології в обліку: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / І. І. Матієнко-Зубенко, Л. О. Терещенко, О. І. Богославець. – К.: КНЕУ, 2004. – 288 с.
53. Мельник М.І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія / М.І. Мельник, І.В. Лещух. – Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. – 330 с.
54. Мельник Т. Податкова звітність в електронному вигляді: теорія та практика / Т. Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 10. – С. 43-48.
55. Микитенко Т. Методологічні основи податкової звітності в Україні / Т. Микитенко, Т. Міщенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 8-9. – С. 61–69.
56. Микитенко Т. Річна податкова звітність: складання та подання / Т. Микитенко, Т. Міщенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 1. – С. 49-58.
57. Мних Є. В. Економічний аналіз / Є.В. Мних. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
58. Мних Є. В. Ефективність й ефект внутрішнього контролю: онтологічна інтерпретація сутності, складу та взаємозв'язку / Є.В. Мних,

- С.В. Бардаш // Наукові записки Української академії друкарства. – 2011. – № 2. – С. 116-123.
59. Мних Є. В. Ефективність інтегрованих обліково-аналітичних систем / Є.В. Мних // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2013. – № 1. – С. 109-116.
60. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
61. Мороз Ю. Ю. Облік податкових платежів підприємства / Ю. Ю. Мороз // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2013. – № 1. – С. 196-207.
62. Муравський В. Відмова від первинного документування як чинник інтеграції повністю автоматизованої системи обліку / В. Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 10. – С. 35-42.
63. Мурашко О. В. Бухгалтерський облік і податкова звітність / О. В. Мурашко // Фінанси України. – 2003. – № 6. – С. 51-60.
64. Назарова К.О. Аудит: еволюція, потенціал, ефективність: монографія / К.О. Назарова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 464 с.
65. Несходовський І. С. Інформаційні системи і технології фінансового контролю: навч. посіб. / І. С. Несходовський. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 231 с.
66. Никонович М. О. Організація і методика аудиту: навч. посіб. / М. О. Никонович, К. О. Редько, О. А. Юр'єва; за ред. Є. В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 472 с.
67. Офіційний сайт Doing Business. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/>.
68. Пальчук О. В. Податковий облік: проблеми та перспективи / О. В. Пальчук // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2005. – № 8. – С. 185-192.

69. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
70. Романова Н. Податкова звітність: відповідальність за перекручення / Н. Романова // Баланс. – 2010. – № 99. – С. 35-37.
71. Рудик Н. В. Кодекс етики ведення малого та середнього бізнесу на засадах соціальної та екологічної відповідальності / Н. В. Рудик, Є. А. Поліщук, Ю. В. Сибірянська // Бізнес Інформ. – 2018. – № 2. – С. 196-203.
72. Свідерський Д.С. Методологія та організація складання фінансової і податкової звітності та їх аудит: монографія / Д. С. Свідерський. – К.: КНЕУ, 2012. – 290 с.
73. Сибірянська Ю. В. Система майнового оподаткування в Україні: ефекти реформування та напрямки оптимізації / Ю. В. Сибірянська, О. Ю. Кондратюк // Економіка: теорія та практика. – 2015. – № 1. – С. 55-64.
74. Сибірянська Ю. В. Нова модель податкової системи України: перерозподіл податкового навантаження / Ю. В. Сибірянська, М. Б. Кондратенко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 276-283.
75. Сіренко М. Співвідношення податкового обліку та податкової звітності / М. Сіренко // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 7. – С. 101-103.
76. Скорнякова Ю. Б. Проблемні аспекти відображення в обліку та звітності розрахунків з бюджетом за податком на прибуток в умовах річного звітного періоду / Ю. Б. Скорнякова // Економіка та держава. – 2013. – № 11. – С. 38-41.
77. Сліпченко Г. М. Особливості бухгалтерського обліку податку на додану вартість в Україні / Г. М. Сліпченко // Молодий вчений. – 2016. – № 5. – С. 161-166.

78. Теремецький В. О. Електронна податкова звітність: міжнародний досвід та проблеми впровадження в Україні / В. О. Теремецький // Право і суспільство. – 2012. – № 3. – С. 92-98.
79. Тимченко О. Податки як інструмент протидії приховуванню доходів в офшорних юрисдикціях / О. Тимченко, І. Медвецький // Ринок цінних паперів України. – 2014. – № 1-2. – С. 3-10.
80. Тимченко О. Реформа державної фіскальної служби України в контексті модернізації системи державного фінансового менеджменту / О. Тимченко, Ю. Сибірянська // Ринок цінних паперів України. – 2015. – № 8. – С. 69-76.
81. Тимченко О. М. Ризики розробки та запровадження уніфікованої звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, О. О. Свириденко // Бізнес Інформ. – 2017. – № 6. – С. 227-233.
82. Ткачик, Ф. Податковий контроль у сфері виявлення ризиків з ПДВ / Ф. Ткачик, Х. Хома // Світ фінансів. – 2016. – № 2. – С. 113-122.
83. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Г. В. Митрофанов, Г. О. Кравченко, Н. С. Барабаш та ін.; за ред. проф. Г. В. Митрофанова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т: 2002, – 301 с.
84. Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія / Є.В. Мних, С.В. Бардаш, К.О. Назарова, О.Л. Шерстюк, В.П. Белякова, В.П. Міняйло ; за ред. Є.В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 416 с.
85. Хатнюк Н.С. Теоретичні засади визначення сучасних податкових правовідносин в Україні / Н.С. Хатнюк // Наше право. – 2017. – №1. – С. 178-183.
86. Хатнюк Н.С. Місце податкових правовідносин у фінансовому праві України / Н.С. Хатнюк // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 1. – С. 165-170.

87. Чебанюк О.М. Спрощена система оподаткування: загальні положення, облік і звітність: навчально-практичний посібник / О.М. Чебанюк, Т.В. Мединська. – К.: Алерта, 2013. – 208 с.
88. Шафоростов О. Нашу розробку можна сміливо віднести до класу експертних систем // Аудитор України. – 2009. – №17. – С. 42-46.
89. Шахов С. В. Податкова звітність як підсумкова стадія виконання податкового обов'язку / С. В. Шахов // Форум права. – 2008. – № 2. – С. 469-472.
90. Шахов С.В. Значення документів податкової звітності для своєчасного виконання податкового обов'язку / С.В. Шахов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/148414/343-345.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
91. Шерстюк О. Л. Аудит державних фінансів / О.Л. Шерстюк. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 340 с.
92. Шквір В.Д. та ін. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посібник / В.Д. Шквір, А.Г. Завгородній, О.С. Височан. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – 2003. – 268 с.
93. Шот А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України / А. Шот, Ю. Платонова // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2018. – № 2. – С. 151-160.

ДОДАТКИ